

ביאור בדרך אפשר

- 1 נאמר בתהלים, בפרק שנהוג להוסיף בתפילת שחרית בעשרת ימי תשובה:
- 2 שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'י'.¹ ואיתא מובא
- 3 בזהר², רבי יהודה פתח ואמר, שיר המעלות ממעמקים
- 4 קראתיך ה'י'. תנינן, שנינו בשעתא דברא קודשא-ברוך הוא
- 5 עלמא למברי בני נשא, בשעה
- 6 שברא הקדוש-ברוך הוא את העולם
- 7 לברוא בני אדם אמליך
- 8 באורייתא, נמלך (התייעץ) בתורה
- 9 אמרה קמיה, אמרה לפניו
- 10 (התורה) תבעי למברי האי בר
- 11 נש, תרצה לברוא אדם זה זמין
- 12 הוא למחטי קמך, זמין הוא
- 13 לארגזא קמך, מזומן (מוכן) הוא
- 14 לחטוא לפניך, מזומן (מוכן) הוא
- 15 להכעיס לפניך אי תעביד ליה
- 16 כעובדוי, אם תעשה לו כמעשיו
- 17 הא עלמא לא יכיל למיקם
- 18 קמך, העולם הזה לא יכול להתקיים
- 19 לפניך כל-שכן ההוא בר נש כל
- 20 -שכן אותו אדם (אינו יכול להתקיים
- 21 לפניך). אמר לה, אמר לה (הקדוש
- 22 -ברוך הוא לתורה) וכי למגנא
- 23 אתקרינא וכי לחינם אני נקרא אל
- 24 רחום וחנון ארך אפים³, ועד
- 25 לא ברא קודשא-ברוך הוא
- 26 עלמא, ברא תשובה וכו' ולפני
- 27 שברא הקדוש-ברוך הוא את העולם,
- 28 ברא את התשובה.
- 29 והנה תוכן מאמר הזהר
- 30 הנ"ל, מביא אדמו"ר
- 31 מהר"ש (ב'דבור המתחיל'
- 32 במאמר חסידות הפותח בפסוק הצור
- 33 תמים פעלו, דשבת שנאמר
- 34 בשבת פרשת האזינו תרכ"ז⁴)
- 35 מזהר פרשת ויגש⁵, שאמרה
- 36 תורה קמי קודשא-ברוך-
- 37 הוא, האי אדם דאת בעי
- 38 למברי, זמין הוא לארגזא
- 39 קמך, אלמלא לא תאריך
- 40 רוגזא, טב ליה דלא יתברי
- 41 אמרה התורה לפני הקדוש ברוך הוא,

ביאור בדרך אפשר

- אדם זה שאתה רוצה לברוא, מוכן הוא להרגיז לפניך, אם לא תאריך את הרוגזו
- (ותסלח לו), טוב שלא ייברא. אמר לה קודשא-ברוך הוא, הקדוש
- ברוך הוא לתורה וכי למגנא אתקרינא וכי לחינם אני נקרא ארך
- אפים. ומדיק הרבי מהר"ש במאמרו, שמנה משמע, שמבחינת
- ארך אפים נמשכת הסליחה
- אפילו אם יחטא האדם וזהו
- המענה לטענה שהאדם עתיד לחטוא
- שגם אם יחטא ה' יסלח לו.
- וכדאיתא מובא בגמרא
- במסכת בבא-קמא⁶, אמר רב
- חנא ואיתימא ויש אומרים (שזו
- אימרה של) רבי שמואל בר
- נחמני, מאי דכתיב³ ארך
- אפים, ולא כתיב ארך אף,
- מדוע נאמר בתורה שה' הוא סבלן
- ותתן בלשון "ארך אפים" ולא "ארך
- אף"? כדי ללמד שיש כאן סבלנות
- ותרנות כפולה ארך אפים
- לצדיקים ולרשעים⁷ וכדברי
- הוהר האמורים שה' מאריך אף גם
- למי שחטא.
- אף צריך להבין, דהנה לעיל
- מיניה בגמרא איתא, קודם לכן
- מובא בגמרא אמר רבי חנינא כל
- האומר הקב"ה ותן הוא,
- יותרו חזיו (ופירש רש"י נפקרו
- חזיו וגופו, שמורה אל
- הבריות לחטא⁸), שנאמר⁹
- הצור תמים פעלו פי כל
- דרכיו משפט הרי שה' עושה דין
- ומשפט צדק ואינו מוותר, וזאת
- בסתירה לכאורה למאמרי חכמינו ז"ל
- שהובאו לעיל המלמדים עד כמה
- הקדוש-ברוך הוא סולח ומוותר.

בס"ד. שבת פרשת האזינו, שבת תשובה, ה'תשכ"ז (הנחה בלתי מוגה)

שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'י'.¹ ואיתא

בזהר², רבי יהודה פתח, שיר המעלות

ממעמקים קראתיך ה'י'. תנינן, בשעתא דברא

קודשא-ברוך הוא עלמא למברי בני נשא,

אמליך באורייתא, אמרה קמיה, תבעי למברי

האי בר נש, זמין הוא למחטי קמך, זמין הוא

לארגזא קמך, אי תעביד ליה כעובדוי, הא

עלמא לא יכיל למיקם קמך, כל-שכן ההוא בר

נש. אמר לה, וכי למגנא אתקרינא אל רחום

וחנון ארך אפים³, ועד לא ברא קודשא-ברוך-

הוא עלמא, ברא תשובה וכו'.

והנה תוכן מאמר הזהר הנ"ל, מביא אדמו"ר

מהר"ש (ב'דבור המתחיל' הצור תמים

פעלו, דשבת פרשת האזינו תרכ"ז⁴) מזהר

פרשת ויגש⁵, שאמרה תורה קמי קודשא-ברוך-

הוא, האי אדם דאת בעי למברי, זמין הוא

לארגזא קמך, אלמלא לא תאריך רוגזא, טב ליה

דלא יתברי. אמר לה קודשא-ברוך הוא, וכי

למגנא אתקרינא ארך אפים. ומדיק, שמנה

משמע, שמבחינת ארך אפים נמשכת הסליחה

אפילו אם יחטא האדם. וכדאיתא בגמרא

במסכת בבא-קמא⁶, אמר רב חנא ואיתימא רבי שמואל בר נחמני, מאי

דכתיב³ ארך אפים, ולא כתיב ארך אף, ארך אפים לצדיקים ולרשעים⁷. אף

צריך להבין, דהנה לעיל מיניה בגמרא איתא, אמר רבי חנינא כל האומר

הקב"ה ותן הוא, יותרו חזיו (נפקרו חזיו וגופו, שמורה אל הבריות לחטא⁸),

שנאמר⁹ הצור תמים פעלו פי כל דרכיו משפט. והנה, ב' מאמרים הנ"ל (כל

(1) תהלים קל, א. (2) ח"ג סט, ב. וראה גם רד"ה שיר המעלות תש"ג (סה"מ תש"ג ע' 18). (3) תשא לר, ו. (4) סה"מ תרכ"ו ע' רמא. (5) רה, סע"א ואילך. (6) נ, סע"א ואילך. (7) וראה גם עירובין כב, א. סנהדרין קיא, א. (8) פרש"י שם. (9) פרשתנו לב, ד.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְהִנֵּה, ב' מַאֲמָרִים הַנִּלְכָּדִים הַקֶּבֶד וְתִרְנָן כו' שְׁמוֹה
2 מוּבָן עַד כַּמָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִשְׁפֵּט וְלֹא מוֹתֵר וּמֵאֵי דְכָתִיב
3 אֲרָף אֶפְסִים כו' הַמְּלַמֵּד שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֵּן סוֹלַח וּמוֹתֵר) בְּאִים
4 בְּהַמְשֵׁף זֶה לְזֶה, וְיִתִּירָה מְזֶה, שְׁהַצְמַח צֶדֶק¹⁰ מִבְּיַא
5 דְּבָרֵי הַגְּמָרָא כֹּל הַאֲמֵר
6 הַקֶּבֶד וְתִרְנָן הוּא, יוֹתֵרוֹ חֲזִיו
7 שְׁנֵאֲמַר הַצִּוּר תְּמִים פְּעָלוֹ כִּי
8 כָּל דְּבָרָיו מִשְׁפֵּט, וּמִסִּיִּים,
9 "וְעֵינֵי-שָׁם בְּגִמְרָא דְּכָבֵא"
10 קָמָא שָׁם שְׁזֵהוּ עֵנִין אֲרָף
11 אֶפְסִים כו'" וְלֹא זֶה בְּלִבְד שְׁאִינוּ
12 רוֹאֵה סְתִירָה בֵּין שְׁנֵי הַמַּאֲמָרִים אֵלֵּא
13 קוֹשֵׁר בֵּינֵיהֶם וּמְתִיחַס אֵלֵיהֶם
14 כַּמְשַׁלְמִים זֶה אֶת זֶה. וְאִינוּ מוּבָן,
15 דְּלִכְאוּרָה ב' הַמַּאֲמָרִים
16 נִרְאִים סוֹתֵרִין זֶה לְזֶה, שְׁהָרִי
17 לְהַמְתִּין כֹּל כֶּף הַרְבֵּה זְמַן מִכְּבִּילִי
18 לְהַעֲנִישׁ לְרִשְׁעָה, הָרִי זֶה
19 מִדְּרָבִי הוֹתֵר וְזוֹ סְתִירָה לְאִמְרָה
20 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּל דְּבָרָיו מִשְׁפֵּט.
21 וְאֵף שֵׁשׁ לֹמֵר שְׁבָאֲמַת אִינוּ
22 מוֹתֵר כְּלוּם, וְרַק מֵאֲרִיף אֵף
23 וּמְמַתִּין וּמַעֲכָב אֶת הַמִּשְׁפֵּט וְהַעוֹשֵׁה
24 לְמַשְׁךְ זְמַן מִסִּים אוֹלֵי יַחְזֵרוּ
25 בְּתִשׁוּבָה, אֲבָל אִם לֹא יַחְזֵרוּ
26 בְּתִשׁוּבָה אֲזִי גָבַהּ דִּילֵיהּ¹¹,
27 גוּבַה אֶת שְׁלוֹ (וּמַעֲנִישׁ) וְאִם כֵּן אֲכַן
28 אִין כֹּאן סְתִירָה כִּי הַמַּאֲמָר הַמְּדוּבָר עַל
29 אֲרָךְ אֶפְסִים לֹא מְתוּכָן לוֹיֹתֵר אִמְתִּי
30 מִכְּלִמְקוֹם מִסְתַּבֵּר שֶׁהַסְתִּירָה אֲכַן
31 קִיַּמְתָּ כִּי אֲמִיתִית הַעֲנִין דְּאֲרָף
32 אֶפְסִים הוּא לֹא רַק בְּאֲוֹן
33 שְׁמֵאֲרִיף אֵף כַּמִּשְׁךְ זְמַן וְגָבַהּ
34 דִּילֵיהּ בְּסוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר (שְׁזוּהִי
35 הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּשׁוּטָה דְּאֲרָף אֵף,
36 כְּפִירוּשׁ רִשִׁי בְּדְבָרֵי הַגְּמָרָא מֵאֲרִיף
37 רוּגְזוֹ וּמִמְתִּין מִלִּפְרַע¹², אֲבָל
38 עֲדִין אִין זֶה אֲמִיתִית הַחֶסֶד
39 שְׁלִמְעָלָה, כְּלוּמֵר, אֲמַנֵם גַּם הַמְתַּנֵּה
40 זְמַנִּית וְרַחֲמֵי שֶׁל הַעוֹשֵׂה לְזִמְן מִסִּים

הַאֲמֵר הַקֶּבֶד וְתִרְנָן כו' וּמֵאֵי דְכָתִיב אֲרָף אֶפְסִים
(כו') בְּאִים בְּהַמְשֵׁף זֶה לְזֶה, וְיִתִּירָה מְזֶה,
שְׁהַצְמַח צֶדֶק¹⁰ מִבְּיַא דְּבָרֵי הַגְּמָרָא כֹּל הַאֲמֵר
הַקֶּבֶד וְתִרְנָן הוּא, יוֹתֵרוֹ חֲזִיו שְׁנֵאֲמַר הַצִּוּר
תְּמִים פְּעָלוֹ כִּי כָּל דְּבָרָיו מִשְׁפֵּט, וּמִסִּיִּים,
"וְעֵינֵי-שָׁם בְּגִמְרָא קָמָא שָׁם שְׁזֵהוּ עֵנִין
אֲרָף אֶפְסִים כו'". וְאִינוּ מוּבָן, דְּלִכְאוּרָה ב'
הַמַּאֲמָרִים נִרְאִים סוֹתֵרִין זֶה לְזֶה, שְׁהָרִי לְהַמְתִּין
כֹּל כֶּף מִכְּבִּילִי לְהַעֲנִישׁ לְרִשְׁעָה, הָרִי זֶה מִדְּרָבִי
הוֹתֵר. וְאֵף שֵׁשׁ לֹמֵר שְׁבָאֲמַת אִינוּ מוֹתֵר
כְּלוּם, וְרַק מֵאֲרִיף אֵף אוֹלֵי יַחְזֵרוּ בְּתִשׁוּבָה, אֲבָל
אִם לֹא יַחְזֵרוּ בְּתִשׁוּבָה אֲזִי גָבַהּ דִּילֵיהּ¹¹,
מִכְּלִמְקוֹם אֲמִיתִית הַעֲנִין דְּאֲרָף אֶפְסִים הוּא לֹא
רַק בְּאֲוֹן שְׁמֵאֲרִיף אֵף וְגָבַהּ דִּילֵיהּ (שְׁזוּהִי
הַמְשַׁמְעוֹת דְּאֲרָף אֵף, מֵאֲרִיף רוּגְזוֹ וּמִמְתִּין
מִלִּפְרַע¹², אֲבָל עֲדִין אִין זֶה אֲמִיתִית הַחֶסֶד
שְׁלִמְעָלָה, וְאִילוּ הַעֲנִין דְּאֲרָף אֶפְסִים, גַּם
לְרִשְׁעִים, הוּא יוֹתֵר מֵאֲרָף אֵף), שְׁהָרִי אֲרָף אֶפְסִים
הוּא מִי"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים, שְׁהֵם בְּכַחֲנִית בְּלִי
גְּבוּל¹³. אֵף הַעֲנִין בְּזֶה, שְׁמַצֵּד בְּחִינַת אֲרָף אֶפְסִים
הָרִי הוּא מֵאֲרִיף אֵף, עַד שְׁיָבֹא לְבַחֲנִית
הַתִּשׁוּבָה (וּבְאֲוֹן שְׁבֹדָאֵי יָבֹא לִידֵי תִשׁוּבָה,
שְׁהָרִי לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדְּחָה¹⁴), וְאֵז יוֹמְשֵׁף סְלִיחַת
הַעֲזוֹנוֹת. וְזֶה גַּם כְּלָלוֹת הַעֲנִין דְּעֵשֶׂרֶת יְמֵי
תִּשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׁכַתֵּב הַרְמְב"ם¹⁵ עַל יָמִים
אֵלֵּא אֶף-עַל-פִּי שְׁהַתִּשׁוּבָה
וְהַצְעָקָה יָפָה לְעוֹלָם, בְּכֹל יָמֹת
הַשָּׁנָה, בְּכֹל זֹאת בְּעֵשֶׂרֶת הַיָּמִים
שְׁבִין רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה וְיוֹם
הַכְּפּוּרִים הִיא יָפָה בְּיוֹתֵר
וּמְתַקְבְּלַת הִיא מִיָּד, שְׁנֵאֲמַר¹⁶
שְׁנֵאֲמַר¹⁶ דְּרִשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ,
כַּאֲשֶׁר הוּא מְצִוֶּה בְּמִיּוּחַד וְהִינּוּ לְפִי
שְׁבַעֲשָׁרֶת יְמֵי תִּשׁוּבָה
מֵאִירוֹת י"ג מִדּוֹת
הַרְחָמִים¹⁷, שְׁעַל-יָדָם בָּא
הָאֲדָם לְבַחֲנִית הַתִּשׁוּבָה

10 אוה"ת פרשתנו ע' א'תרנ"ו. 11 ראה ירושלמי שקלים פ"ה ה"ב. מדרש תהלים עה"פ יו"ד, ב. 12 פרש"י ב"ק שם. 13 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ט (הוצאת תשס"ה) ע' רצב ואילך. אוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תססה ואילך. ובכ"מ. 14 שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. 15 ה' תשובה פ"ב ה"ו. 16 ישע"י נה, ו. וראה ר"ה יח, א. וש"נ. 17 ראה סידור האריז"ל סדר כוונת ר"ח אלול. משנת חסידים מסכת אלול פ"א מ"ג. לקו"ת פ' ראה לב, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 כמבואר בתורת החסידות שהאר"י מידות הרחמים בחודש אלול מעוררת
2 ונותנת כוח לתשובה].
3 ויש להוסיף בזה, שכן משמע מדברי הזהר הנ"ל על
4 הפסוק שיר המעלות ממעמקים גו', שלאחרי שאומר
5 בקטע שהובא לעיל וכי למגנא
6 אתקרינא כו' ארף אפים, וכי
7 לחינם אני נקרא ארף אפים,
8 ממשיך: ועד לא ברא
9 קודשא-בריה-הוא עלמא,
10 ברא תשובה. עוד בטרם ברא
11 הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא
12 תשובה אמר לה הקדוש ברוך
13 הוא לתשובה, אגא בעינא
14 למברי בני נשא בעלמא,
15 רוצה אני לברוא בני אדם בעולם על
16 מנת דכד יתובון לך
17 מחוביהון, על מנת שכאשר ישובו
18 אליך מעוונותיהם דתהוי זמינא
19 למשבק חוביהון ולכפרא
20 עליהו וכו', תהיי מוכנה לעזוב
21 (לסלוח) את עוונותיהם ולכפר עליהם
22 ומסיים בוהר שם שזהו הענין
23 דממעמקים קראתיה הוי',
24 דתב קמי מלכא עלאה וצלי
25 צלותיה מעמקא דלכא, ששב
26 (האדם שחטא) לפני המלך העליון
27 ומתפלל את תפילתו מעומק הלב
28 ועל-ידי-זה על ידי תשובה של
29 האדם מלמטה מעומק ליבו
30 מגיעים למעמקים דלמעלה,
31 אתר גניז כו' עמיקא דכירא
32 כו' מקום גנוז, עומק הבור, היינו
33 דרגה נעלית ורעמוקא באלוקות,
34 שבעבודת ה' רגילה, לולי התשובה
35 והתפילה ממעמקים, לא ניתן להגיע
36 אליה.
37 אף צריך להבין בכללות
38 מאמר הזהר הנ"ל שהתורה
39 אמרה להקב"ה שהאדם זמין
40 למחטי קמך, מוכן לחטא לפניך
41 כפי שמדיק אדמו"ר
42 מהר"ש⁴, דלכאורה אינו

מובן, איך אפשר כיצד יתכן שהתורה תקטרג על בריאת
האדם. ומבאר¹⁸, הרבי מהר"ש במאמרו זה שהתורה אמרה
שהאדם זמין לארגזא קמך, מוכן להכעיס לפניך בכדי שישב
לה הקב"ה וכי למגנא אתקרינא ארף אפים ונמצא שמענה
התורה לגבי בריאת האדם, לא היה
קטרוג על האדם והתורה לא מתנגדת
לתשובה ולסליחה וכפרה אלא אדרבה,
כל האזכור של החטא כשדובר על
בריאת האדם היה כדי להביא למענה
הקדוש ברוך הוא שהוא ארף אפים
ומחל וסולח על עוונות.
ולהעיר גם ממאמר
המדרש¹⁹ על הפסוק²⁰ טוב
וישר הוי', שאלו לחכמה
חוטא מה עונשו, שאלו
לנבואה כו', שאלו לתורה
כו', שאלו להקב"ה כו',
אמר להם יעשה תשובה
ויתפטר לו, הך הוא דכתיב
זהו שכתוב טוב וישר הוי' על
כן יורה חטאים בדרך, שהוא
מורה לחטאים דרך שיעשו
תשובה. והינו, שענין
התשובה הוא למעלה אפילו
מתורה, וכפי שהדברים הם מצד
התורה עצמה אכן אין מקום לתשובה
שלבן רק הקב"ה אמר יעשה
תשובה ויתפטר לו. ולכאורה
יש לתמוה מה פשר הדבר שמצד
התורה אין מקום לתשובה, הרי
מצינו בתורה כמה פסוקים
שבהם נתפרש ענין התשובה,
ואיך אפשר לומר שהתורה
לא ידעה מענין התשובה,
ועד שהצרכו לשאול
להקב"ה דוקא?
אף הענין הוא, שאף שענין
התשובה הוא למעלה
מהתורה, הרי ענין זה גופא
עצם ענין התשובה וגם העובדה

האדם לברוא בני אדם בעולם על
מנת דכד יתובון לך
על מנת שכאשר ישובו
דתהוי זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עליהו
וכו', ומסיים שזהו הענין דממעמקים קראתיה
הוי', דתב קמי מלכא עלאה וצלי צלותיה
מעמקא דלכא, ועל-ידי-זה מגיעים למעמקים
דלמעלה, אתר גניז כו' עמיקא דכירא כו'.
אף צריך להבין בכללות מאמר הזהר הנ"ל
שהתורה אמרה להקב"ה שהאדם זמין
למחטי קמך, כפי שמדיק אדמו"ר מהר"ש⁴,
דלכאורה אינו מובן, איך אפשר שהתורה
תקטרג על בריאת האדם. ומבאר¹⁸, שהתורה
אמרה שהאדם זמין לארגזא קמך, בכדי שישב
לה הקב"ה וכי למגנא אתקרינא ארף אפים.
ולהעיר גם ממאמר המדרש¹⁹ על הפסוק²⁰ טוב
וישר הוי', שאלו לחכמה חוטא מה עונשו,
שאלו לנבואה כו', שאלו לתורה כו',
להקב"ה כו', אמר להם יעשה תשובה ויתפטר
לו, הך הוא דכתיב טוב וישר הוי' על כן יורה
חטאים בדרך, שהוא מורה לחטאים דרך
שיעשו תשובה. והינו, שענין התשובה הוא
למעלה אפילו מתורה, שלבן רק הקב"ה אמר
יעשה תשובה ויתפטר לו. ולכאורה, הרי מצינו
בתורה כמה פסוקים שבהם נתפרש ענין
התשובה, ואיך אפשר לומר שהתורה לא ידעה
מענין התשובה, ועד שהצרכו לשאול להקב"ה
דוקא. אף הענין הוא, שאף שענין התשובה הוא

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 תשובה היא למעלה מהתורה נמשך מלמעלה ונתגלה על-ידי
 2 התורה²¹. וזהו גם תוכן הביאור במאמר הזהר הנ"ל
 3 שהתורה אמרה שהאדם זמין לארגזא קמך, שכאמור אין
 4 ללמוד מכך שהתורה לא מסכימה לעניין התשובה אלא אדרבה שפונת
 5 התורה היתה לעורר את
 6 הענין דאריך אפים, שמזה
 7 יומשך ענין התשובה
 8 שלמעלה גם מהתורה²² אלא
 9 שההמשכה וההתגלות של ענין
 10 התשובה היא על ידי התורה.
 11 (ב) והנה נוסף על מאמר
 12 הזהר הנ"ל על הפסוק שיר
 13 המעלות ממעמקים גו',
 14 מצינו בזהר מאמר נוסף על
 15 פסוק זה (וכיין ששיניהם
 16 נדרשו על אותו פסוק, מוכן
 17 שיש קשר ושיכות פנימית
 18 ביניהם²³), וזה לשונו²⁴ של
 19 מאמר הוזהר הנוסף על פסוק זה: רבי
 20 חזקיה פתח, שיר המעלות
 21 ממעמקים קראתיך הוי', שיר
 22 המעלות סתם, ולא פריש
 23 מאן אמרו, ולא פירש הפסוק מי
 24 אמר את המזמור הזה (כניגוד לפרקים
 25 אחרים בהם מפורש "שיר המעלות
 26 לדוד") אלא שיר המעלות
 27 דזמינין כל בני עלמא למימר
 28 כו', שמוכנים כל יושבי תבל לומר
 29 ומאי הוא ומהו הדבר שכולם
 30 מוכנים לומר, ממעמקים
 31 קראתיך כו' מעמקא דלבא
 32 כו' מעומק הלב. ומי אמר דוד
 33 הכי, והוזהר ממשך ושואל וכי כך
 34 אמר דוד, היינו האומנם לדעתו של דוד
 35 יש צורך בקריאה לה' מעומק הלב
 36 ("מעמקים") והא פתיב²⁵ והרי
 37 כתוב במקום אחר בתהלים שנאמר על
 38 ידי דוד המלך בכל לבי דרשתיך,
 39 ודא קרא סגיי, ודי בפסוק זה,
 40 כלומר די בהתקרבות לה' בקריאה
- ותפילה "בכל ליבי" מאי פעי ממעמקים ומה הצורך ב"מעמקים", והרי
 אם די "בכל ליבי", לשם מה יש צורך בקריאה מעומק הלב (שהיא דרגה
 פנימית ועמוקה יותר מאשר "בכל הלב" וכפי שיתבאר להלן)? אלא הכי
 תאנא, אלא כך לדמונו כל בר נש דבעי בעותה קמי מלכא, כל
 בן אדם שרוצה בקשה מלפני המלך
 פעי לכונא דעתא ורעותא
 מעיקרא דכל עיקרין כו',
 צריך לכוון את דעתו ורצונו מעיקר כל
 העיקרים ודא אקרי ממעמקים,
 וזה (הכוונה הונו של הדעת והרצון
 מהעיקר והשורש הכי עמוק) נקרא
 "מעמקים" עומקא דכלא
 עומקא דבירא וכו', עומק הכול,
 עומק הבור.
 וצריך להבין²⁶, במשמעות דברי
 הוזהר האמורים מהו ההפרש בין
 מה שכתוב בכל לבי דרשתיך
 למה שכתוב ממעמקים
 קראתיך, שדוקא ממעמקים
 קראתיך הוא מעיקרא דכל
 עיקרין כו', ואילו "בכל ליבי" הוא
 דרגה יותר נמוכה והרי גם מה
 שכתוב בכל לבי דרשתיך
 הוא לא רק חיצוניות הלב
 בלבד, שאינו בכל לבי, שהרי
 אם מדובר בקריאה אל ה' רק
 בחיצוניות הלב אי אפשר לומר על כך
 "בכל ליבי" אלא וודאי זו קריאה
 שכוללת גם פנימיות הלב²⁷,
 וכפי שאמר דוד במקום אחר
 בתהלים לך אמר לבי בקשו פני
 את פניך הוי' אבקש²⁸,
 והלשון "פני" משמעו גם פנימיות
 שזהו ענין דפנימיות הלב
 דוקא²⁹, ואם פן, מהי
 ההוספה דממעמקים קראתיך
 והרי גם בחינת "בכל ליבי" כוללת גם
 את פנימיות הלב, ויש להבין מה
 ההבדל בין קריאה ותפילה מ"פנימיות"
 לקריאה ותפילה "מעמקים"?

(21) ראה גם המשך תער"ב ח"ג ע' א'תח. סה"מ תער"ב-תערע"ו ס"ע לב. (22) ראה גם סה"מ שם ריש ע' לג. (23) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 782. (24) זח"ב סג, סע"א ואילך. (25) תהלים קיט, יו"ד. (26) ראה גם רד"ה שיר המעלות ממעמקים תרד"ע (המשך תער"ב ח"א ע' שצח). (27) ראה ד"ה שיר המעלות בהוספות לאוה"ת האיזנו-ברכה ע' א'תתקמא. (28) תהלים כז, ח. (29) תניא אגה"ק רס"ד. לקו"ת פרשתנו עד, א.

שבת פרשת האזינו, שבת תשובה, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ג) וְלִהְבִּינְךָ כָּל זֶה יֵשׁ לְהִקְדִּים תְּחִלָּה מֶה שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל³⁰
 2 במאמר שנאמר בראש השנה שנה זו, תשכ"ז בְּעֵנִין הַנְּסִירָה³¹ מבואר
 3 בספרי קבלה שכדי שתהיה השפעה מהמידות שבספירות העליונות, בחינת
 4 זעיר אנופין ("ז"א") שנמשלה לזכר לספירת המלכות שנמשלה לנקבה, יש
 5 צורך בינסירה, הבדלה, בין ז"א
 6 ומלכות, כי עד הנסירה הם כדבר אחד,
 7 כשם שבעת בריאת חוה מהצלע של
 8 אדם הראשון היה 'עיסור' של הצלע
 9 ורק לאחר מכן נבראה חוה כמציאות
 10 בפני עצמה והייתה יכולה להיות
 11 השפעה מאדם לחוה (לְצוּרָף בְּנִין
 12 הַמְּלָכוֹת, וכך גם לצורך 'בנין'
 13 המלכות' מחדש בראש השנה מירי
 14 שנה, צריכה להיות תחילה 'נסירה'
 15 והבדלה בין ז"א ומלכות שְׁנַעֲשֶׂה
 16 בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, שְׁבָהֶם
 17 אוֹמְרִים הַמְּזֻמָּר שִׁיר
 18 הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים גו'), ועל
 19 כך נתבאר במאמר הנזכר שְׁקוּדָם
 20 הַנְּסִירָה שְׁעַל-יָדָה נַעֲשִׂית
 21 הַהִבְדָּלָה בֵּין זְעִיר-אֲנָפִין
 22 וּסְפִירַת הַמְּלָכוֹת, הִיָּה כּוֹתֵל
 23 אֶחָד לְשִׁנְיָהֶם³² והמלכות לא
 24 היתה מציאות בפני עצמה אלא חלק
 25 בלתי נפרד מהמידות. וְנִתְבָּאֵר,
 26 בפירושו המושג "כותל אחד לשניהם",
 27 היינו שהמשפיע והמקבל נמצאים
 28 באותה מדרגה שְׁנוֹסָף עַל בִּיאֹר
 29 אֲדָמוּ"ר הָאֲמָצְעִי בְּסִידוּר³³
 30 שְׁכּוֹתֵל אֶחָד לְשִׁנְיָהֶם הוּא
 31 עֵנִין בְּחִינַת הַגְּבוּרָה, בְּחִינַת
 32 אֹר חוֹזֵר, בעוד שמידת החסד היא
 33 השפעה מלמעלה למטה, הנקראת
 34 "אור ישר", מידת הגבורה היא "אור חוזר" המתקבל על ידי שהשפע נוגע
 35 במקבל המתעורר וחוזר אל המשפיע מצידו, מלמטה למעלה (כמו כאשר
 36 משליכים חפץ לקיר, ומעוצמת הפגיעה הוא חוזר אל הכיוון שממנו בא)
 37 וְהִינוּ שְׁהֵם המשפיע והמקבל שְׁוִים בְּתַנוּעַת הַרְצוּא לְעֹלוֹת
 38 לְשִׁרְשָׁם וּמְקוֹרָם כו', על 'חיות הקודש' שבמרכבה העליונה כתוב שהן
 39 במצב של "רצוא ושוב" ומבואר על כך בקבלה וחסידות ש"רצוא" הוא
 40 התשווקה של התחתון, המקבל, להתעלות ולהתקרב אל המשפיע. ו"שוב" הוא

41 'תנועה' של המקבל לשוב למקומו ולתפקידו (גם במחיר התרחקות
 42 מהמשפיע), וכיון שה"רצוא" הוא 'תנועה' בכיוון של מלמטה למעלה, הרי
 43 זה "אור חוזר" השייך למידת הגבורה (בשונה מ"אור ישר" השייך למידת
 44 החסד), ובנוסף להסבר זה בענין ה"כותל אחד לשניהם" במצב שקודם
 45 ה"נסירה" מוֹסִיף וּמְבָאֵר
 46 אֲדָמוּ"ר מִהַר"ש (בַּמָּאֵמֶר
 47 דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה הָרֵאשׁוֹן
 48 לְנִשְׂיאוֹת³⁴ בשנת תרכ"ז, לאחר
 49 הסתלקות אביו אדמו"ר ה'צמח צדק'
 50 ב"ג ניסן תרכ"ו) שְׁהֵם המשפיע
 51 והמקבל ("ז"א ומלכות, ה'זכר'
 52 וה'נוקבא') שְׁוִים גַּם בְּכָל־לוֹת
 53 מַעַמְדָם וּמְצָבָם וּנְמָצָאִים באותה
 54 דרגה באופן כללי.
 55 וּמְבָאֵר זֶה הרבי מהר"ש באותו
 56 מאמר עַל-פִּי מִשַׁל מְרַב
 57 שְׁמִשְׁפִּיעַ מוֹסֵר וּמְסַבֵּר שְׁכָל
 58 רעיון שכלי לְתַלְמִיד עַל-יְדֵי
 59 באמצעות מִשַׁל, דְּבִינֵן שְׁבִהֲבַנַּת
 60 הַמִּשַׁל שהוא פשוט וקל להבנה
 61 מאשר הנמשל שהוא רעיון עמוק
 62 שוה שְׁכָל הַתַּלְמִיד לְשְׁכָל
 63 הָרַב, ושניהם מבינים את המשל
 64 באותה רמה לְכֵן גַּם בְּהִבְנַת
 65 הַנִּמְשָׁל לֹא נִיכָר יִתְרוֹן הָרַב
 66 עַל הַתַּלְמִיד וּנְמָצָא שְׁלִמּוֹת
 67 ההבדל הגדול בין רמת השכל של הרב
 68 לרמת השכל של התלמיד, בכל זאת
 69 למעשה שניהם נמצאים באותה רמה
 70 של הבנה ("כותל אחד לשניהם") וכך
 71 גם לענייננו – קודם ה'נסירה', ז"א
 72 ומלכות נמצאים באותה דרגה, למרות
 73 ההבדלים ביניהם.
 74 וַיִּתִּירָה מְזֵה, כְּמוֹכָא בְּהַמְשָׁף סדרת מאמרים בנושא אחד משנת
 75 עת"ר³⁵ דוּגְמָא נוֹסְפָת, מְרַב שְׁלוּמֵד עִם תַּלְמִידוֹ אוֹתִיּוֹת
 76 וְתִיבוֹת מִלִּים של תוֹרָה-נְבִיאִים-כְּתוּבִים, שְׁאָז כאשר הלימוד
 77 מתקמד באותיות ובמילים עצמן ולא בתוכן העמוק של הדברים אֵין יִתְרוֹן
 78 לְרַב עַל הַתַּלְמִיד, שְׁשִׁנְיָהֶם אוֹמְרִים וְיודְעִים הָאוֹתִיּוֹת
 79 בְּשׂוּהָ. וְהִינוּ, שְׁהַחִילוּק הַהִבְדֵּל בֵּין הָרַב לְתַלְמִיד כְּרַמַּת הַהִבְנָה
 80 והתפיסה הוא רַב כְּנוֹגֵעַ לְגִילוּי אֹר הַשְּׁכָל

(30) ד"ה תקעו דיום ב' דר"ה פ"ה ואילך (תורת מנחם - התוועדויות חלק מח ע' 6 ואילך). (31) ראה פע"ח שער ר"ה פ"א ואילך. (32) ראה ע"ח שער הכללים פ"י. שער לא (שער הארת המוחין) פ"א. פע"ח שער ר"ה פ"ב. (33) שער התקיעות רמו, ד. (34) ד"ה להבין ענין עשרה עומקים תרכ"ז (סה"מ תרכ"ו ע' רלו ואילך). (35) סה"מ עת"ר ע' נב.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְתִיבוֹת אֱלוֹ [וְכַמְבוּאָר בְּשַׁעַר הַיַּחֲדוּד וְהָאֲמוּנָה³⁶ שְׁבַסְפּוֹר
2 הַתְּנִיא שֶׁכָּל אוֹת מְדַבְרֵי ה' בְּתוֹרָה הִיא הַמְשַׁכֶּת חַיִּית וְרוּחִית וְכַח
3 אֱלוֹקֵי מְיֻחָד פְּרָטִי, וְכִשְׁנֹצְטָרְפוֹ אוֹתִיּוֹת הַרְבֵּה לְהִיּוֹת תְּבָה,
4 מִלֵּא אַחַת אֲזִי מְלֻבָד רִיבּוּי מִיָּנִי כַחוֹת וְחַיִּית הַנְּמַשְׁכִּים בִּיחַד
5 בַעֲנִיין אַחַד כְּפִי מְסַפֵּר הָאוֹתִיּוֹת
6 שְׁבַתִּיבָה, עוֹד זֹאת כֹּאשֶׁר
7 אוֹתִיּוֹת רְבוֹת מְצַטְרְפוֹת יַחַד לְמִילָה
8 אַחַת אוֹי הַמִּילָה מְכִילָה לֹא רַק אַת
9 הַכּוֹחוֹת שֶׁהִצְטַרְפוּ הַדּוֹת לְחִיבוֹר שֶׁל
10 קְבוּצַת אוֹתִיּוֹת אֵלֶּא יֵשׁ כִּאֵן אוֹר חֹדֶשׁ
11 שֶׁלֹּא הִיָּה קִיִּים קוֹדֶם לְכֵן הָעוֹלָה
12 עַל כּוֹלָנָה הַמְשַׁכֶּת פֶּחַ עֲלִיּוֹן
13 וְחַיִּית כְּלָלִית חֹדֶשָׁה, נוֹסַפֶּת
14 הַכּוֹלָלֶת וְשִׁקּוּלָה כִּנְגֻד כָּל
15 מִיָּנִי הַכּוֹחוֹת וְהַחַיִּית פְּרָטִיּוֹת
16 שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וְעוֹלָה עַל
17 גְּבִיָּהֶן וְכוּ', אֵלֶּא שֶׁכֵּל זֶה נִכּוֹן לְגַבִּי
18 הַתּוֹכֵן, הַמְשַׁמְעוֹת וְהַחַיִּית וְהַכּוֹחוֹת
19 הַרוּחָנִיִּים שְׁבַמִּילִים אֵלֶּי, אֶבֶל
20 בְּנוֹגַע לְלִמּוּד הָאוֹתִיּוֹת
21 וְהַתְּבוֹת עֲצָמָן לֹלֵא הַתּוֹכֵן הַטְּמוֹן
22 בְּהֵן אֵינִי חִילוּק הַבְּדֵל כְּלָל בֵּין
23 הָרַב לְתַלְמִיד וְהַתְּלִמִּיד חוֹזֵר אֶת
24 הָאוֹתִיּוֹת וְהַמִּילִים בְּדוּק כְּמוֹ הָרַב.
25 (ד) אֲמַנָּם³⁷ מְצַד שְׁנֵי כָּל עֲנָן
26 הַשְּׁתוּוֹת הָרַב וְתַלְמִיד וְהִיוֹתָם
27 בְּמַצַּב שְׁבוּ אֵינִי לְרַב יִתְרוֹן עַל הַתְּלִמִּיד
28 שִׁיָּךְ רַק בְּאֲשֶׁר הָרַב מְצַמָּצֵם
29 אֶת שִׁכְלוֹ שֶׁמְצַד עֲצֻמוֹ הוּא נִעְלָה
30 בְּהַרְבֵּה עַל שֶׁכֵּל הַתְּלִמִּיד כְּדִי
31 לְהַשְׁפִּיעַ שֶׁכָּל תְּלַמְּדֵי עַל-
32 יָדֵי מֶשֶׁל, אוֹ לְלַמְּדוֹ אוֹתִיּוֹת
33 וְתִיבוֹת כְּמַבּוּאֵר לְעִיל כִּיצַד בְּשֵׁנִי
34 הָאוֹפְנִים הַלְלוּ נוֹצַר שִׁיוּיּוֹן בֵּין הָרַב
35 וְהַתְּלִמִּיד, הַמְשַׁפִּיעַ וְהַמְּקַבֵּל. אֲבֵל
36 לְאִמִּיתוֹ שֶׁל דְּבַר הָרַב אֲכֵן נִעְלָה
37 מִהַתְּלִמִּיד שֶׁהָיָה לוֹלֵי הַצְּמָצוּם,
38 הֵנָּה שֶׁכָּל הָרַב הוּא בְּעִילּוֹי
39 שְׁבַאֲיוֹן-עֲרוּף לֹלֵא כֹל יֵחַס
40 וְהַשּׁוּאָה לְגַבִּי שֶׁכָּל תְּלַמְּדֵי,
41 וְרַק עַל-יָדֵי הַצְּמָצוּם שֶׁל שֶׁכֵּל
42 הָרַב יְכוֹל לְהִיּוֹת הַשְּׁתוּוֹת הָרַב וְהַתְּלַמְּדֵי, מְבַלֵּי שֶׁמַּעֲלַת הָרַב תְּבוּא
43 לְיַדֵּי בִּישׁוּר, כִּיּוֹן שֶׁשְּׁנֵיָהֶם עֲסוּקִים בְּעֲנָן הַמְּצַמָּצֵם, שֶׁהָיָה
44 הַמֶּשֶׁל אוֹ הָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּבוֹת.

(36 רפי"ב. 37) בהבא לקמן - ראה סה"מ תרכ"ז ועת"ר שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שהשתוות דזעיר-אנפין ומלכות להיות במדרגה אחת היא
 2 בבחינת נצח-הוד-יסוד דזעיר-אנפין, המדרגה התחתונה
 3 שבמידות שנקראת בשם כותל, כמשל כותל אבר הדופן
 4 גשמי דנצח-יהוד שהם תרין ירכין, שני הירכיים וכמו
 5 הרגלים שבאדם, שבהם
 6 נראה וניכר בגלוי רק הבשר
 7 והעור, דלא כמו שאר חלקי
 8 הגוף, ובפרט הראש, שבו
 9 נראה וניכר ביותר אור וחיות
 10 הנפש וכשם שאברים אלה מעלימים
 11 ומסתירים על אור וחיות הנפש, כך
 12 החלק התחתון של המידות, נצח-הוד-
 13 יסוד מכיל רק אור מצומצם. והינו,
 14 דכאשר ספירת המלכות
 15 מקבלת מבחינת אחרים
 16 דנצח-הוד-יסוד סוף וחיצוניות
 17 המידות בלבד, שזהו בחינת
 18 כותל, שהוא דופן הקיר
 19 והכיסוי וחיצוניות האבר,
 20 אזי משתוים בחינת המלכות
 21 ובחינת זעיר-אנפין, שישנו
 22 כותל אחד לשניהם אך מצד
 23 מהותם הפנימית הם אכן רחוקים זה
 24 מזה.
 25 ה) וזהו הטעם שהוצרך
 26 להיות ענן הנסירה, וללא
 27 הנסירה וההבדלה בין ז"א ומלכות לא
 28 היתה יכולה להיות השפעה מו"א
 29 למלכות כראוי (היינו השפעה
 30 מהדרגות העיקריות והפנימיות של
 31 המידות) שהוא כמשל הנסירה
 32 הגשמית שנוסר דבר אחד
 33 לשני חלקים, ונפרד חצי
 34 התחתון מחצי העליון, והינו
 35 בנמשל מטרתה של הנסירה/ וההבדלה
 36 הזו היא להבדיל ולהפריד
 37 בחינת המשפיע והמקבל,
 38 זעיר-אנפין ומלכות, שלא
 39 יהיה צורך המקבל פערך
 40 המשפיע באותה רמה ובאותה
 41 מדרגה, אלא המצב יהיה כפי שהוא
 42 מצד עצם ומהות הדברים ואז ישאר
 43 המקבל למטה בערכו הקטן
 44 והנחות, וצריך הרב ישאר

למעלה במדרגתו שהוא גבוה מהמקבל, וכוונתו היא
 וכל לקבל השפעה הרבה יותר נעלית, מפנימיות המשפיע ולא רק מהחיצוניות
 שלו וכמו בענן השפעת השכל כפי שהוא ללא ההתלבשות
 במשל כו' שאז השכל של הרב עצמו יורד ונמשך אל המקבל (עד כמה
 שהוא מסוגל לקלוט).
 אך בשביל זה כדי להשפיע
 מעצמיות ופנימיות המשפיע יש
 צורך בהמשכת אור נעלה
 יותר, ולא די בהשפעה מצומצמת
 כי כאשר ירצה המשפיע
 שהמקבל יהיה נבדל ממנו
 בצורה, וכאמור לשם כך נועדה
 הנסירה, כדי שהמשפיע יהיה במעמדו
 הנעלה, והמקבל יהיה במעמדו הנחות
 אזי ישפיע למקבל בהתגלות
 יתירה במידה הרבה יותר גדולה של
 גילוי מקפי הצמצום
 שנתצמצם בהתלבשות
 במשלים הגשמיים, אלא ישפיע
 מפנימיותו בשפע רב ואז כאשר יש
 השפעה רבה ונעלית נבדל צורך
 המקבל מן המשפיע, וכנ"ל
 שבהשפעת השכל העצמי כפי
 שהוא בפנימיותו ובעצמיותו של הרב
 אזי התלמיד אינו צריך הרב
 כלל ואין כל מקום להשוואה ביניהם
 ובמצב הזה התלמיד מקבל, בסופו של
 דבר, מעצמיותו ופנימיותו של הרב
 ולא רק מהחיצוניות שלו.
 וזהו מה שכתוב בזהר³⁸
 דאתא חסד ופריש גזעין כו',
 שבא חסד ופירש (הבריל והפריש)
 גזעים והיינו שבהינתן החסד
 שהיא המידה של מקור השפע היא
 בחינת הארה והתגלות יתירה
 מקפי המדה המצומצמת כו',
 ועל-ידי-זה שנמשך במלכות
 גילוי נעלה יותר, ולא מצומצם
 אזי נעשה נסירת הכותל
 שהיה לשניהם בשה, וההסתר
 והכיסוי שחבר ביניהם התבטל

כותל דייקא, היינו שהשתוות דזעיר-אנפין
 ומלכות היא בבחינת נצח-הוד-יסוד דזעיר-
 אנפין, שנקראת בשם כותל, כמשל כותל אבר
 הדופן גשמי דנצח-יהוד שהם תרין ירכין, וכמו
 הרגלים שבאדם, שבהם נראה וניכר בגלוי רק
 הבשר והעור, דלא כמו שאר חלקי הגוף,
 ובפרט הראש, שבו נראה וניכר ביותר אור
 וחיות הנפש. והינו, דכאשר ספירת המלכות
 מקבלת מבחינת אחרים דנצח-הוד-יסוד בלבד,
 שזהו בחינת כותל, שהוא דופן וחיצוניות
 האבר, אזי משתוים בחינת המלכות ובחינת
 זעיר-אנפין, שישנו כותל אחד לשניהם.
 ה) וזהו הטעם שהוצרך להיות ענן הנסירה,
 שהוא כמשל הנסירה הגשמית שנוסר
 דבר אחד לשני חלקים, ונפרד חצי התחתון
 מחצי העליון, והינו להבדיל ולהפריד בחינת
 המשפיע והמקבל, זעיר-אנפין ומלכות, שלא
 יהיה צורך המקבל פערך המשפיע, אלא ישאר
 המקבל למטה בערכו הקטן, וצריך הרב ישאר
 למעלה במדרגתו שהוא גבוה מהמקבל, וכמו
 בענן השפעת השכל כפי שהוא ללא
 ההתלבשות במשל כו'.

אך בשביל זה יש צורך בהמשכת אור נעלה
 יותר, פי כאשר ירצה המשפיע שהמקבל
 יהיה נבדל ממנו בצורה, אזי ישפיע למקבל
 בהתגלות יתירה מקפי הצמצום שנתצמצם
 בהתלבשות במשלים הגשמיים, ואז נבדל צורך
 המקבל מן המשפיע, וכנ"ל שבהשפעת השכל
 העצמי אזי התלמיד אינו צריך הרב כלל. וזהו
 מה שכתוב בזהר³⁸ דאתא חסד ופריש גזעין כו',
 והיינו שבהינתן החסד היא בחינת הארה
 והתגלות יתירה מקפי המדה המצומצמת כו',
 גילוי נעלה יותר, אזי נעשה נסירת הכותל
 שהיה לשניהם בשה, וההסתר
 והכיסוי שחבר ביניהם התבטל

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 והובדלה בחינת זעיר-אנפין מבחינת נוקבא, באופן שכל אחד
 2 מהם נמצא בדרגה התואמת את מהותו הפנימית ונעשה בנן הנוקבא
 3 שנתן לספירת המלכות את הבנין והציור המיוחד לה להיות דבר
 4 בפני-עצמו למטה, ובחינת זעיר-אנפין נשארה במדרגה
 5 עליונה מבחינת הנוקבא
 6 נפרדת ורחוקה ממנה.
 7 (ו) והענין בזה³⁹, דהנה ידוע דהנה ידוע
 8 שיש ב' מיני המשכות⁴⁰, של
 9 אור וחיות אלויות לעולמות ולנבראים
 10 המשכה הא' היא בסוד
 11 שורש, שזהו מה שנומך בתחלת ההשתלשלות של האור
 12 האלוקי מלמעלה למטה ונקבע
 13 אופן הכמות והאיכות של
 14 המשכה וההשפעה של האור
 15 והחיות ככל עולם ועולם לפי
 16 ערכו ומהותו כו'. והמשכה הב'
 17 היא בסוד תוספת, שזהו
 18 בחינת אור עצמי דעצמות
 19 אור אין-סוף, שלא מדרד ומותאם
 20 לפי ערך הנבראים, והמשכה ב"סוד
 21 תוספת" היא שמה נמשך גילוי
 22 אור בעולמות. וכפי שמוסבר
 23 בחסידות שיש שני סוגי שפע מלמעלה
 24 לצורך קיום וחיות העולם. השפע של
 25 סוד שורש אינו תלוי במעשי האדם,
 26 והוא ניתן על-פי מה שנקבע מנת
 27 הבריאה והוא שורש החיים של
 28 העולם, שאינו משתנה. והסוג השני של
 29 השפע האלוקי נקרא 'סוד תוספת',
 30 היינו תוספת חיות, יותר ממה שנקבע
 31 מראש לקיום העולם והוא תלוי במעשי
 32 האדם וניתן בעקבות לימוד התורה
 33 וקיום המצוות של האדם.
 34 וב' מיני המשכות הנ"ל הם
 35 ב' מיני יחודים התאחדות
 36 והתחברות דאבא-ואמא, חכמה ובינה (שנמשלו לאב ואם כי החכמה
 37 היא נקודת הענין והבינה היא הפרטים, והחכמה היא המשפיע והבינה היא
 38 המקבל) ומבואר בקבלה וחסידות שדרך כלל ההשפעה ממדרגה למדרגה
 39 בעולמות הרוחניים היא באופן שהסוף והחיצוניות של הדרגה העליונה בא
 40 ויורד לדרגה שלמטה ממנה, וענין 'יחוד' הוא כאשר יש השפעה והמשכה
 41 מהפנימיות של מדרגה אחת אל הפנימיות של הדרגה הבאה, כתוצאה

(39) בהבא לקמן - ראה סה"מ עת"ר ס"ע נג ואילך. (40) ראה ע"ח שער יא (שער המלכים) פ"ו. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב (הוצאת תשס"ה) ע' תמב ואילך. ביאורה"ז להצ"צ ח"א ע' תצו ואילך. ע' תקב ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' א'שיר. סה"מ תרע"ח ע' שיד ואילך. (41) ראה לקו"ת אמור לג, ג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

48 חיצוני של או"א – חכמה ובינה. ואילו בַּיְחוד פְּנִימֵי דְאֶבְרָא-וְאָמָא,
49 הַהֲמִשְׁכָּה הִיא מִבְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַפְּתָר, וְשָׂרֵשׁ שָׂרֵשׁוֹ שֶׁל
50 בְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַכֹּתֵר הוּא בְּבְחִינַת פְּנִימִיּוֹת וְעֲצָמוֹת אֵין-סוּף
51 שֶׁלְמַעֲלָה מְשִׁיכּוֹת לְעוֹלָמוֹת (וּבִיחוד פְּנִימֵי שֶׁל או"א הַהֲמִשְׁכָּה הִיא בְּעֵצֶם
52 מִשָּׁם).

53 וְזֶהוּ גַם עֲנֵן הַנְּסִירָה דְּבְחִינַת
54 זְעִיר-אַנְפִּין וְנוֹקְבָא וְהַהֲבִדְלָה
55 בִּינֵיהֶם, כְּמִבּוֹרָא לְעִיל, שְׁנַעְשָׂה
56 עַל-יְדֵי הַגִּילּוּי דְאֶתָּא חֶסֶד
57 וּפְרִישׁ כּו', שְׂבָא חֲחֶסֶד וְהַבְדִּיל,
58 וּמוֹסֵף בִּיאור כִּיצַד הַהֲבִדְלָה
59 וְהַפְרָשָׁה הַזֹּאת שְׂכַחְצָחָה מִמֶּנָּה
60 הַמְלָכוֹת נְבִנִית' וּמִקְבַּלַת אֵת הַגְּדֻרִים
61 הַמְיּוּחָדִים שֶׁלָּה, נִפְעַלַת עַל יְדֵי תּוֹסַפַּת
62 אֹר וְגִילּוּי שְׁפָאָשׁר מְאִיר בְּחִינַת
63 תּוֹסַפַּת גִּילּוּי אֹר מִבְּחִינַת
64 עֲצָמוֹת אֹר אֵין-סוּף שֶׁלְמַעֲלָה
65 מִעוֹלָמוֹת, וְיֵשׁ חָאֵרָה גְּדוּלָּה בְּיוֹתֵר
66 ("בְּסוּד תּוֹסַפַּת" וְלֹא רַק "בְּסוּד
67 שׁוֹרֵשׁ") אֲזִי הַמְשַׁפֵּיעַ וְהַמְקַבֵּל
68 ז"א וּמְלָכוֹת נְנִסְרִים נְבִדְלִים
69 וְתַפְרִידִים זֶה מְזַה. וְהִינּוּ,
70 שְׁהָעֲנֵן דְּכוֹתֵל אֶחָד לְשִׁנְיָהֶם
71 וְהַמְצַב שְׂבָו הֵם בְּאוֹתָה מְדֻרָּה הוּא
72 בְּהַמְשַׁכָּה שֶׁל אֹר אֲלוֹקֵי מַלְמַעֲלָה
73 דְּבְחִינַת יְחוד חִיצוֹנִי, שְׂזָהוּ
74 מָה שְׁנִקְצַב בְּסוּד שׁוֹרֵשׁ,
75 שְׂהִיא הַמְשַׁכָּה מוֹעֲטָה וּמְצוּמְצֻמָּה
76 בְּמִידָה הַהֲכַרְחִית לְצוּרֵךְ קִיּוֹם הַעוֹלָמוֹת
77 שְׂאֲזוֹ אֵין יְתָרוֹן לְבְחִינַת זְעִיר-
78 אֲנַפִּין עַל בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת,
79 וְהִינּוּ שְׂאֵין נְרָאָה וְנִגְלָה
80 בְּחִינַת גִּילּוּי הָאֹר, הָאֹר הַנִּמְשָׁךְ
81 מִז"א לְמַלְכוֹת אֵינוֹ גְּלוּי וְיִכָּר וּמִמִּילָא
82 לֹא נְרָאָה וְיִכָּר הַהֲבִדְלָה בֵּין הַמְשַׁפֵּיעַ
83 לְמִקְבֵּל בֵּין זְעִיר-אַנְפִּין
84 מִתְּצַמְצֵם לְהַשְׁפִּיעַ רַק
85 בְּבְחִינַת קְטָנוֹת וְצִמְצוּם כּו',
86 וְעַל אֹר זֶה הַקְּטָן וְהַמְצוּמְצֵם

87 מְעִלִים וּמְסַתֵּיר הַהֲעֵלֶם דְּבְחִינַת הַמְּלָכוֹת, עַד שְׂאֵין מְאִיר
88 גִּילּוּי אֹר עוֹלָמוֹת וְכִשְׂאֵין תְּהַלְלוֹת, הַהֲבִדְלִים בֵּין הַמְדֻרָּגוֹת הַשְּׁנוֹת
89 לֹא מִקְבֵּלִים בִּטּוּי. אֲבָל פְּאָשׁר נִמְשָׁךְ תּוֹסַפַּת אֹר מִבְּחִינַת
90 עֲצָמוֹת אֹר אֵין-סוּף, שְׂזָהוּ בְּחִינַת יְחוד פְּנִימֵי דְאֶבְרָא-
91 וְאָמָא, אֲזִי נִיכָר יְתָרוֹן וּמַעֲלַת זְעִיר-אַנְפִּין, שְׂהָאֹר הַמְאִיר בּו
92 וְנִשְׁפָּע מִמֶּנּוּ נַעֲלָה לֵאֵין שִׁיעוֹר מֵהָאֹר הַמְאִיר בְּמַלְכוֹת וּמְאִיר גִּילּוּי אֹר
93 אֵין-סוּף גַּם לְמַטָּה וְזֶה נַעֲלָה עַד כּוֹי כֵךְ שְׂגַם כְּבוֹאוֹ לְמַטָּה, לְבְחִינַת
94 הַמְּלָכוֹת, אֵינוֹ נַעֲלָם וְנִסְתָּר אֵלָּא מְאִיר בְּגִלוּי.

1 הַהֲמִשְׁכָּה הִיא לֹא רַק מְאֶבְרָא-וְאָמָא חֲכֵמָה וְבִינָה בְּלְבָד, הִינּוּ
2 הַשְּׁפָעָה מִעֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת שְׁעַם כָּל מַעֲלָתָן הֵם אֹר מוֹגְדֵר בְּגְדִירִים מְסוּיָמִים
3 וְשׁוֹנִים זֶה מִזֶּה וְלֹא אֵין סוּף מִמֶּשׁ אֲלָא גַם מִבְּחִינַת הַפְּתָר, בְּחִינַת
4 כְּתָר-עֲלִיּוֹן שֶׁלְמַעֲלָה מִהַסְּפִירוֹת (שְׂמַתְחִילוֹת בְּחֲכֵמָה וְבִינָה, כְּמוֹ הַכֹּתֵר
5 שֶׁלְמַעֲלָה מֵהָרָאשׁ וְהַשְּׂכַל) שְׂגַם שָׁם

6 בְּבְחִינַת הַכֹּתֵר צָרִיף לְהִיּוֹת
7 הַיְחוד שֶׁל שְׂתֵי הַדְּרוֹגוֹת הַעִיקְרִיּוֹת
8 שְׂקִימוֹת בְּכֹתֵר דְּבְחִינַת אֲרִיף
9 וּבְחִינַת עֲתִיק, "אֲרִיךְ אֲנִפִּין"
10 (פְּנִים אֲרוֹכוֹת) שְׂהִיא בְּחִינַת הַרְצוֹן
11 הַעֲלִיּוֹן וְעִתִּיק יוֹמִין שְׂהִיא בְּחִינַת
12 הַתְּעוּגָה הַעֲלִיּוֹן, כֵךְ שְׂגַם הַהֲשַׁפְעָה
13 וְהַגִּילּוּי שֶׁל בְּחִינַת הַכֹּתֵר תְּהִי
14 מִפְּנִימִיּוֹת וְעֲצָמוֹת הַכֹּתֵר וְעַד
15 לְעֲנֵן הַיְחוד בְּבְחִינַת עֲצָמוֹת
16 אֵין-סוּף בְּרוּף-הוּא (כְּפִי עַד
17 כְּמָה שְׂשִׁיף עֲנֵן הַיְחוד
18 בְּעֲצָמוֹתוֹ יְתָרְף) וְכֹל זֶה נִמְשָׁךְ
19 בִּיחוד פְּנִימֵי שֶׁל אֶבְרָא-וְאָמָא, חֲכֵמָה
20 וְבִינָה.

21 וְאֶף שְׂגַם בְּבְחִינַת יְחוד
22 חִיצוֹנִי דְאֶבְרָא-וְאָמָא
23 הַהֲמִשְׁכָּה וְהַתְּגֻלוֹת הָאֹר הָאֲלוֹקֵי
24 שְׂבָא בְּעַקְבוֹת יְחוד זֶה הִיא
25 מִבְּחִינַת הַפְּתָר, וְאֵם כֵן מְדוּעַ יֵשׁ
26 הַכֹּתֵר בִּיחוד פְּנִימֵי שֶׁל או"א, הֵנָּה
27 הַמְעַנָּה עַל זֶה הוּא שְׂבְחִינַת הַכֹּתֵר
28 הַנִּמְשַׁכָּה מִהַיְחוד הַחִיצוֹנִי הָאֹר
29 הִרִי זֶה רַק מִבְּחִינַת חִיצוֹנִי
30 הַפְּתָר, בְּחִינַת רֹאשׁ וּמְקוֹר
31 לְנֶאֱצָלִים, מְבוֹרָא בְּחִסְדוֹת
32 שְׂהַכְתָּר' הוּא מַעִין מְמוּצַע בֵּין
33 הַמְאִיצִיל לְנֶאֱצָלִים, הַבּוֹרָא וְהַנְּבִרָאִים,
34 וְזֹאת מִשׁוּם הִיּוֹתוֹ בְּחִינָה הַתְּחַתּוּנָה
35 שְׂבַמְאִיצִיל שְׂהִיא הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַכֹּתֵר
36 וּבִיחוד עִם זֶה רֹאשׁ וּמְקוֹר לְנֶאֱצָלִים
37 (הָאוֹרוֹת כְּפִי שְׂהֵם בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת
38 שֶׁם כְּבֹר יֵשׁ עֵשֶׂר סְפִירוֹת מוֹגִדְרוֹת
39 בְּגְדִירִים שׁוֹנִים) וְזֹאת מְצַד חִיצוֹנִי
40 הַכֹּתֵר וּבְשָׂרְשׁוֹ הָרֹאשׁוֹן כְּפִי שְׂהוּא מוֹשֵׁרשׁ בְּדְרוֹגוֹת גְּבוּהוֹת יוֹתֵר בְּאוֹר
41 אֵין-סוּף, הַכֹּתֵר הוּא מִבְּחִינַת עֲלִית הַרְצוֹן לְהַאֲצִיל כּו', כְּמִבּוֹרָא
42 בְּהַרְחַבָּה בְּתוֹרַת הַחִסְדוֹת שִׁישׁ שְׂלֵבִים רְבִים עַד שְׂהָאֹר הָאֲלוֹקֵי יוֹרֵד לְהַחִיּוֹת
43 וְלַהוֹוֹת עוֹלָמוֹת וְנִבְרָאִים וְאֶחָד הַשְּׂלֵבִים הָרֵאשׁוֹנִים וְהַמְּקוֹדְמִים הוּא כְּאִשֶׁר
44 בְּטָרֵם הַתְּחַלַּת הַבְּרִיאָה בְּפוּעַל הֵיתָה לְמַעֲלָה הַתְּעוּרּוֹרֵת שֶׁל רְצוֹן הַהַאֲצִיל
45 נִבְרָאִים וְעִלִּית הַרְצוֹן' הוּוּ הִיא הַשׁוֹרֵשׁ וְהַמְקוֹר לְכֹתֵר כְּפִי שְׂהוּא רֹאשׁ
46 לְנֶאֱצָלִים שְׂזָהוּ בְּחִינַת הָאֹר הַשִּׁיף לְעוֹלָמוֹת וְכֹל זֶה נִחְשָׁב,
47 כְּאִמּוֹר, חִיצוֹנִי הַכֹּתֵר וְהֵן הַהֲמִשְׁכּוֹת וְהַהֲשַׁפְעוֹת שְׂנַפְעוֹת עַל יְדֵי יְחוד

מְעִלִים וּמְסַתֵּיר הַהֲעֵלֶם דְּבְחִינַת הַמְּלָכוֹת, עַד שְׂאֵין מְאִיר
גִּילּוּי אֹר עוֹלָמוֹת וְכִשְׂאֵין תְּהַלְלוֹת, הַהֲבִדְלִים בֵּין הַמְדֻרָּגוֹת הַשְּׁנוֹת
לֹא מִקְבֵּלִים בִּטּוּי. אֲבָל פְּאָשׁר נִמְשָׁךְ תּוֹסַפַּת אֹר מִבְּחִינַת
עֲצָמוֹת אֹר אֵין-סוּף, שְׂזָהוּ בְּחִינַת יְחוד פְּנִימֵי דְאֶבְרָא-
וְאָמָא, אֲזִי נִיכָר יְתָרוֹן וּמַעֲלַת זְעִיר-אַנְפִּין, שְׂהָאֹר הַמְאִיר בּו
וְנִשְׁפָּע מִמֶּנּוּ נַעֲלָה לֵאֵין שִׁיעוֹר מֵהָאֹר הַמְאִיר בְּמַלְכוֹת וּמְאִיר גִּילּוּי אֹר
אֵין-סוּף גַּם לְמַטָּה וְזֶה נַעֲלָה עַד כּוֹי כֵךְ שְׂגַם כְּבוֹאוֹ לְמַטָּה, לְבְחִינַת
הַמְּלָכוֹת, אֵינוֹ נַעֲלָם וְנִסְתָּר אֵלָּא מְאִיר בְּגִלוּי.

מְעִלִים וּמְסַתֵּיר הַהֲעֵלֶם דְּבְחִינַת הַמְּלָכוֹת, עַד שְׂאֵין מְאִיר
גִּילּוּי אֹר עוֹלָמוֹת וְכִשְׂאֵין תְּהַלְלוֹת, הַהֲבִדְלִים בֵּין הַמְדֻרָּגוֹת הַשְּׁנוֹת
לֹא מִקְבֵּלִים בִּטּוּי. אֲבָל פְּאָשׁר נִמְשָׁךְ תּוֹסַפַּת אֹר מִבְּחִינַת
עֲצָמוֹת אֹר אֵין-סוּף, שְׂזָהוּ בְּחִינַת יְחוד פְּנִימֵי דְאֶבְרָא-
וְאָמָא, אֲזִי נִיכָר יְתָרוֹן וּמַעֲלַת זְעִיר-אַנְפִּין, שְׂהָאֹר הַמְאִיר בּו
וְנִשְׁפָּע מִמֶּנּוּ נַעֲלָה לֵאֵין שִׁיעוֹר מֵהָאֹר הַמְאִיר בְּמַלְכוֹת וּמְאִיר גִּילּוּי אֹר
אֵין-סוּף גַּם לְמַטָּה וְזֶה נַעֲלָה עַד כּוֹי כֵךְ שְׂגַם כְּבוֹאוֹ לְמַטָּה, לְבְחִינַת
הַמְּלָכוֹת, אֵינוֹ נַעֲלָם וְנִסְתָּר אֵלָּא מְאִיר בְּגִלוּי.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ז) וְהִנֵּה עֲנִין הַנְּסִיחָה יִשְׁנֶנּוּ גַם בְּעִבּוּדָה עֲבוּדַת ה' הַרוּחָנִית
 2 בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם⁴², כְּמִבּוֹאֵר בְּאֹר תּוֹרָה⁴³ מִהַמְגִיד
 3 מִמְּצוּיֹת שֶׁנִּשְׁמָתוֹ-עֵדֶן עַל הַפְּסוּק⁴⁴ אַחֲזוּ וְקָדָם צְרִימִי,
 4 דִּהְיֶה אָמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְל⁴⁵ אָדָם הָרֵאשׁוֹן דּוּ פְרָצוּפִין
 5 נְבָרְאוּ, וְאַחֲרֵיכֶם נְסֹרוּ
 6 הַקֶּב"ה כּו' כְּלוּמַר שְׁבִירֵאת אָדָם
 7 הָרֵאשׁוֹן וְחוּהוּ אִשְׁתּוּ הִיתָה בְּאוֹפֶן כּוּה
 8 שֶׁמִּלְכַחֲלִילָה הָאָדָם נּוֹצֵר עִם שְׁנֵי
 9 פְּרָצוּפִים וְאַחֲרֵי כֵךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 10 'נִיסוּ' אוֹתוֹ וַיִּצֵר מִמֶּנּוּ אֶת חוּהוּ. וַיֵּשׁ
 11 לְהַקְשׁוֹת, הֲלֹא הַקֶּב"ה
 12 בְּאוֹרֵימָא בְּרָא עֲלֵמָא⁴⁶, כְּדַבְּרֵי
 13 הוּוּהַר שֶׁבַעַת הַבְּרִיאָה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ
 14 הוּא "אֶסְתַּכַּל בְּאוֹרֵימָא וְבִרְאָה עֲלֵמָא"
 15 וְכַדְּבַרֵי הַמְדַרְשׁ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא כְּמוֹ
 16 תַּכְנִית שֶׁעַל פִּיהָ הַבְּנָאִי בּוֹנֵה אֶת הַבֵּית
 17 וְגַם הָאָדָם שֶׁהוּא עוֹלָם
 18 קִטְן⁴⁷ אִף הוּא נִבְרָא עַל יַד־
 19 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסְּתַכַּל, כְּבִיכּוּל,
 20 בַּתּוֹרָה (וְלֹאֵת הִנֵּה כֹּל עֲנִינִי
 21 הָאָדָם בְּהַתְּהוּוּתוֹ⁴⁸ כֹּל הַפְּרִטִים
 22 הַקְּשׁוּרִים לְאוֹפֶן בְּרִיאָתוֹ צְרִיכִים
 23 לְהִיטֵי נְרָמְזִים בַּתּוֹרָה),
 24 וְנִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה וְהִיכֵן מְרוּמֵי
 25 עֲנִין הַנְּסִיחָה בַּתּוֹרָה [וּבְהַגְהַת
 26 כ"ק אָדְמוּ"ר הַרְבִּי הַרְש"ב
 27 נִשְׁמָתוֹ-עֵדֶן⁴⁹: שׁוֹאֵל עַל קוּשִׁיא
 28 זו וְצְרִיף-עֵינֶיךָ, מָה הַשְּׁאֵלָה הֵיכֵן
 29 נּוֹכַר בַּתּוֹרָה עֲנִין הַנְּסִיחָה וְהָא
 30 כְּתִיב⁵⁰ וְהִי כְּתוּב לְגַבִּי בְּרִיאַת חוּה
 31 וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלֵעוֹתָיו, עֲנִין
 32 פִּירוּשׁ רִש"י וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה
 33 פְּרָשָׁה ח. וְלִדְעַת שְׁמוּאֵל
 34 בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרָשָׁה יז הַמְּפֹרֵשׁ
 35 אֶת אוֹפֶן בְּרִיאַת הָאִשָּׁה מִגּוֹף הָאָדָם
 36 בְּאוֹפֶן אַחֲרֵי מִפְּיּוּשׁ רִש"י עַל הַתּוֹרָה
 37 נִיחָא וְאִין זֶה פֵּלָא מִדְּרֻעֵי אוֹמְרִים שְׁעִנִין
 38 הַנְּסִיחָה לֹא נּוֹכַר בַּתּוֹרָה. וַיֵּשׁ לּוֹמַר

1 ז) וְהִנֵּה עֲנִין הַנְּסִיחָה יִשְׁנֶנּוּ גַם בְּעִבּוּדָה בְּנֶפֶשׁ
 2 הָאָדָם⁴², כְּמִבּוֹאֵר בְּאֹר תּוֹרָה⁴³
 3 מִהַמְגִיד נִשְׁמָתוֹ-עֵדֶן עַל הַפְּסוּק⁴⁴ אַחֲזוּ וְקָדָם
 4 צְרִימִי, דִּהְיֶה אָמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְל⁴⁵ אָדָם הָרֵאשׁוֹן
 5 דּוּ פְרָצוּפִין נְבָרְאוּ, וְאַחֲרֵיכֶם נְסֹרוּ הַקֶּב"ה כּו'.
 6 וַיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת, הֲלֹא הַקֶּב"ה בְּרָא
 7 עֲלֵמָא⁴⁶, וְגַם הָאָדָם שֶׁהוּא עוֹלָם קִטְן⁴⁷ (וְלֹאֵת
 8 הִנֵּה כֹּל עֲנִינִי הָאָדָם בְּהַתְּהוּוּתוֹ⁴⁸ צְרִיכִים לְהִיטֵי
 9 נְרָמְזִים בַּתּוֹרָה), וְהִיכֵן מְרוּמֵי עֲנִין הַנְּסִיחָה
 10 בַּתּוֹרָה [וּבְהַגְהַת כ"ק אָדְמוּ"ר נִשְׁמָתוֹ-עֵדֶן⁴⁹:
 11 וְצְרִיף-עֵינֶיךָ, וְהָא כְּתִיב⁵⁰ וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלֵעוֹתָיו,
 12 עֲנִין פִּירוּשׁ רִש"י וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרָשָׁה ח. וְלִדְעַת
 13 שְׁמוּאֵל בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרָשָׁה יז נִיחָא. וַיֵּשׁ לּוֹמַר
 14 דְּוִיִּקַּח אִין זֶה בְּעֲנִין⁵¹ נְסִיחָה. עֲנִין תְּקוּנֵי זֶה
 15 תְּקוּן נח]. אִף הֵעֲנִין הוּא, עַל-פִּי מָה שֶׁכְּתוּב
 16 בְּגִמְרָא⁵² שְׁאַחַת מִהַמְדוּת שְׁבִהֵן נְדַרְשַׁת הַתּוֹרָה
 17 הִיא גוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין, וְכִמּוֹ בְּפְסוּק⁵³
 18 וְלִקַּח מִדָּם הַפֶּה, וְדַרְשׁוּ רְבוּתֵינוּ וְל⁵² דָּם
 19 מִהַפֶּה יְקַבְּלֵנוּ, שְׁאָם נִשְׁפָּף הַדָּם עַל הַרְצָפָה
 20 וְאַסְפּוֹ פְּסוּל, וְרוּצָה-לוֹמַר שְׁגוֹרְעִין הַמ"ם
 21 מִתִּיבַת מִדָּם, וּמוֹסִיפִין עַל תִּיבַת הַפֶּה, וְזוּהוּ
 22 דְּמִיּוֹן לְנְסִיחָה, שְׁגוֹרְעִין וְנוֹסְרִין מִתִּיבָה זו
 23 וּמוֹסִיפִין עַל תִּיבָה אַחֲרָת. וְעֲנִינוּ בְּעִבּוּדָה,
 24 שְׁצָרִיף לְגְרוּעַ (גוֹרְעִין) מִהַתְּפִשְׁטוֹת שֶׁל נֶפֶשׁ
 25 הַבְּהֵמִית, עַל-יְדֵי הַנְּהַגָּה בְּאוֹפֶן דְּקַדְשׁ עֲצָמָךְ
 26 בְּמוֹתָר לָךְ⁵⁴, וְעַד לְעֲנִין שֶׁל פְּרִישׁוֹת לְגִמְרֵי,
 27 וְצָרִיף גַם לְהוֹסִיף (מוֹסִיפִין) בְּעֲנִינִים שֶׁל נֶפֶשׁ
 28 הַנְּסִיחָה לֹא נּוֹכַר בַּתּוֹרָה. וַיֵּשׁ לּוֹמַר

(42) בהבא לקמן - ראה סה"מ עת"ר ע' נט ואילך. וראה גם ד"ה כי עמך הסליחה תש"ט פ"ה (סה"מ תש"ט ע' 218) ואילך.
 (43) עט, ב. (44) תהלים קלט, ה. (45) ברכות סא, א ובפרש"י. (46) ראה זח"ב קסב, א ואילך. ב"ר פ"א, א. (47) תנחומא פקודי
 ג. זח"ג רנז, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א). (48) כ"ה בסה"מ עת"ר. ובסה"מ תש"ט: וּתְהוּוּתוֹת. (49) בסה"מ עת"ר שם
 (נעתק בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט שם). (50) בראשית ב, כא. (51) כ"ה בסה"מ עת"ר. ובסה"מ תש"ט:
 כְּעִנִין. (52) זבחים כה, א. (53) ויקרא ד, ה. (54) יבמות כ, א. ספרי ופרש"י פ' ראה יד, כא. וראה תניא פ"ו. ספכ"ז. פ"ל.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 "גורעין" להוסיף (מוסיפין) בענינים של נפש האלקית
 2 להגביר את השפעתה ופעולתה על האדם. ועוד זאת, שעל-ידי
 3 העבודה בכירור ההבדלה בין הטוב והרע והעלאת הטוב בקדושה נפש
 4 הבהמית (גורעין) גופא עצמה ניתוסף גם בנפש
 5 האלקית⁵⁵, היינו שגם ה"גורעין"
 6 עצמו הוא בעצם "מוסיפין", כי כאשר
 7 האדם מברר את נפשו הבהמית, ממילא
 8 יש תוספת בנפש האלוקית וכדויע
 9 בתורת החסידות בפירוש
 10 הפתוב⁵⁶ משכני אחריו
 11 נרוצה, כנסת ישראל מבקשת
 12 מהקדוש ברוך הוא שיקרב וימשוך
 13 אותה אליו ו"נרוצה" יחד אתו,
 14 ומדייקים בלשון הכתוב נרוצה
 15 לשון רבים (אף שבתחלת
 16 הפתוב נאמר משכני, לשון
 17 יחיד ואם כן היה ראוי לומר
 18 "ארוצה", שכאשר תקרבני, ארוץ
 19 אליך, ובכל זאת כתוב "נרוצה" לשון
 20 רבים, וטעם הדבר הוא משום,
 21 שלאחר שגפוש האלקית
 22 (עליה נאמר משכני⁵⁷)
 23 פועלת בכירור נפש הבהמית
 24 שגם היא תתהפך מטבע להיות
 25 נמשכת לעניני העולם הגשמי
 26 לאהבה את ה' (שלא כן נאמר
 27 נרוצה לשון רבים, בשני
 28 הרצונות דנפש האלקית
 29 ונפש הבהמית⁵⁷), אזי
 30 אדרבה, לא זו בלבד שמונעים את
 31 ההתפשטות וההשפעה של הנפש
 32 הבהמית אלא להיפך דכיון
 33 שהאהבה דנפש הבהמית
 34 היא בדרך מרוצה, שהיא ביתר
 35 שאת ובתוספת כוח לגבי הליכה רגילה
 36 הנה על-ידי בירור נפש
 37 הבהמית והפיכת הטבע שלה
 38 נעשה ענין המרוצה עליה
 39 והתחזקות ביתר שאת, בריצה גם
 40 בנפש האלקית (אף שמצד
 41 עצמה עבודתה של הנפש
 42 האלוקית היא בהליכה בסדר
 43 והדרגה, עליה מסודרת והדרגתית משלב לשלב ולא בדרך מרוצה

שבה לא מתעכבים בכל דרגה ומדלגים על פני מכשולים), וזהו נרוצה
 לשון רבים, שעל-ידי בירור נפש הבהמית נעשה ענין
 המרוצה לא רק בנפש הבהמית (שיש בה טבע המרוצה
 והערר ההתיישבות והמנוחה מצד עצמה), אלא גם בנפש האלקית,
 למרות שאין זה מטבעה, שזהו מה
 שניתוסף בנפש האלקית
 (מוסיפין) על-ידי בירור נפש
 הבהמית (גורעין).
 ומה שפתוב (גורעין
 ומוסיפין) ודורשין, הנה ענין
 הדרושה בעבודת ה' בנפש האדם
 הוא על-דרך מה שפתוב⁵⁸
 בתורה לגבי גביית עדות ודרשת
 וחקרת היטב גו', ומה מובן
 שגם בעבודת ה' יש צורך בחקירה
 ודרושה וחיפוש ובדיקה דהיגו
 לפשפש ולחפש גם דקות
 הרע שאינו נראה בגלוי ללא חיפוש
 מדויק ולתקנו כו', ולא להסתפק
 בתיקון הרע הגס שניכר ובלוט.
 אמנם לכאורה נשאלת השאלה כיון
 שענין הדרושה בעבודת ה', תיקון
 הרע הדק, קשור עם בירור הרע
 כו', הרי זה צריך להיות
 בתחלת העבודה, לפני הענין
 דגורעין ומוסיפין, שהם תוספות
 ועליות בקדושה עצמה ומדוע
 נאמר ודורשין לאחר גורעין
 ומוסיפין והרי סדר העבודה הוא
 "סור מרע" ואחר כך "ועשה טוב"?
 אף הענין הוא, שיש בנוסף לכך
 ש"דרושה" היא תיקון הרע, יש גם
 ענין נעלה יותר בדרושה
 שבא לאחר העבודה
 דגורעין ומוסיפין, שזהו על-
 דרך מה שפתוב⁵⁹ בתורה שאם
 ינהגו שלא כראוי תבוא גלות ח"ו
 ובקשתם משם גו' את הקדוש
 ברוך הוא פי תדרשנו גו', משם
 דייקא, והפסוק מדייק ואומר
 שהבקשה לשוב ולהתקרב אל ה' תהיה
 "משם" דשם קאי על היפך
 הקדושה הם הקלפות המכסים על האור האלוקי ומעלימים עליו, כשם

(55 ראה גם סה"מ עת"ר ע' סד-סח. 56) שה"ש א, ד. 57) לקו"ת ויקרא ב, ד. 58) פ' ראה יג, טו. 59) ואתחנן ד, כט.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שהקליפה מכסה את הפרי וְסִטְרָא־אֶחְרָא⁶⁰ הצד האחר, לא צד הקדושה,
 2 וּמַהֲהֵעֵלֶם וְהַהִסְתֵּר גּוּפָא עצמו יתְעוֹרֵר האדם בְּרִצּוֹא רצון
 3 ותשוּקָה להתקרב לְאֵלֵקוּת כּוֹי, שְׁזוּהֵי הַצְּעָקָה שְׂבָאָה מִצַּד
 4 הָרִיחוּק כּוֹי, מִן הַמֵּיצֵר גּוֹי⁶¹, ככתוב "מן המיצר קראתי יי", היינו
 5 רצון והתעוררות להתקרב לאלוקות
 6 שנובעים מהריחוק עצמו (בשונה)
 7 מהתעוררות להתקרב לאלוקות שבאה
 8 ממקור חיובי, קיום תורה ומצוות
 9 והתבוננות בגדולת ה') שְׁעַל־יְדֵי־
 10 זֶה על ידי התקרבות כתוצאה מהכרה
 11 בגודל הריחוק ועד כמה הדבר חמור
 12 נַעֲשִׂית עֲלֶיָה שְׁלֵא בְּסִדֵּר
 13 וְהַדְּרָגָה כָּלֵל (עוד יותר
 14 מְאֻשֶׁר הַהוֹסְפָה בְּנִפְשׁ
 15 הָאֵלֵקִית שְׁעַל־יְדֵי בִירוּר נִפְשׁ
 16 הַבְּהִמִית, שְׁזוּהוּ עֲנִין גּוֹרְעִין
 17 וּמוֹסִיפִין שהיא למעשה התקרבות
 18 לאלוקות בתהליך חיובי, ולכן למרות
 19 שהיא מוסיפה בנפש האלוּקִית תוספת
 20 רבה ומביאה אותה למצב של "נרוצה"
 21 שלא כטבעה, בכל זאת דווקא
 22 ההתקרבות שנובעת מהריחוק עצמו
 23 נחשבת עליה והתקדמות "שלא בסדר
 24 והדרגה כלל"), שְׁנַעֲשֶׂה הַתְּגַלּוּת
 25 בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הַלֵּב, בְּחִינַת
 26 רְעוּתָא דְלָבָא רצון הלב שְׁמַצֵּד
 27 שְׂרָשׁ הַנִּשְׁמָה⁶² שלמעלה
 28 מהכוחות הגלויים.
 29 (ח) וְזוּהוּ גַם הַעֲנִין דְּשִׁיר
 30 הַמַּעְלוֹת מִמַּעְמָקִים גּוֹי,
 31 שְׁזוּהוּ הַמְזֻמּוֹר שְׁמַתְחִילִים
 32 לְאֶמְרוּ בְּרִאשׁ־הַשָּׁנָה,
 33 וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּכָל עֲשָׂרַת
 34 יְמֵי תְּשׁוּבָה כּנזכר בתחילת
 35 הַמַּאמֵר.
 36 וְהַעֲנִין בְּזוּהוּ, דְּהִנֵּה בְּרִאשׁ־
 37 הַשָּׁנָה הַעֲבוּדָה הִיא מִצַּד
 38 עֲצָם הַנִּשְׁמָה כְּפִי שְׁמוֹשְׂרֵשֶׁת
 39 בְּעֲצָמוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כּדומה לעבודה
 40 הנעלית של "ודורשין" האמורה לעיל,

60 ראה לקו"ת חוקת נו, ד. פ' ראה לב, ב ואילך. 61 תהלים קיח, ה. 62 ראה סה"מ עת"ר ע' סא. 63 תהלים מז, ה. 64 מלאכי א, ב. 65 ר"פ נצבים (כט, ט). 66 נצבים מד, א. 67 רמב"ם הל' תפלה פי"ג ה"ב. תוס' מגילה לא, סע"ב. טושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ד. 68 פענח רזא ס"פ נצבים. מגלה עמוקות נצבים ד"ה עשירי (ס, ד). 69 תרגום יונתן לאיוב ב, א. וראה זהר ח"ב לב, ב וברמ"ז שם. ח"ג רלא, א. 70 נצבים שם, ט"י. 71 ראה זח"ב פב, א. הובא בלקו"ת נצבים שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (חכמה, בינה, דעת) וְזוֹ מְדוּת (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד,
 2 מלכות), וּבְאוֹפֵן שְׁנַעֲשִׂים כּוֹלְכֶם, לְאַחֲדִים כְּאַחַד⁷², כְּפִי
 3 שְׁהֵם מִצַּד עֶצֶם הַנְּשָׂמָה שֶׁם כּוֹלֵם מֵהוּיִם נְקוּדָה אַחַת שְׁלֵא מִתְחַלֶּקֶת
 4 לַפְּרִטִים.
 5 וְזֶהוּ גַם כְּלָלוֹת עֲנִין עֲשָׂרָת
 6 יְמֵי תְּשׁוּבָה, שְׁבַהֵם אוֹמְרִים מִזְמוֹר
 7 זֶה שֶׁל "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת" כְּפִדּוּעַ
 8 פִּירוּשׁ רַבִּינוּ הִזְקֵן⁷³ בְּמֵאֲמֵר
 9 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁷⁴ בְּיַחֲדִי אֵימַת
 10 כּוֹ' בִּיחִיד מִתִּי, כְּדַבְּרֵי הַגְּמָרָא
 11 שְׁבַמְקוּם אַחַד כְּתוּב "מִי כַה' אֱלֹהֵינוּ
 12 כִּכֵּל קְרָאנוּ אֱלֹהֵינוּ" וּבְמִקּוּם אַחֵר כְּתוּב
 13 "דְּרָשׁוּ ה' בְּהַמְצִאוֹ" וְאֵין זוֹ סִתְיָה כִי
 14 בְּצִיבּוֹר ה' עוֹנֵה תְּמִיד וּבִיחִיד דּוּקָא
 15 "בְּהַמְצִאוֹ", אֱלֹהֵי עֲשָׂרָה יְמִים
 16 שְׁבִין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם
 17 הַכְּפּוּרִים, שְׁהַעֲבֹדָה דְּעֲשָׂרָת
 18 יְמֵי תְּשׁוּבָה הִיא מִצַּד בְּחִינַת
 19 ה'יְחִידָה' (בְּיַחֲדִי), כְּפִי
 20 שְׁנִמְשַׁכְתָּ וְחוֹדְרַת בְּכָל עֶשֶׂר
 21 כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ⁷⁵, הֵן בְּמוֹחִין
 22 וְהֵן בְּמַדּוֹת, וְעַד לְמַחְשָׁבָה
 23 דִּיבּוּר וּמַעֲשָׂה הֵיינו שֶׁהַמַּעֲלָה
 24 הַמִּיּוּחָדֶת שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה הִיא
 25 שְׁבִימִים אֱלֹהֵי פְעוּלַת ה'יְחִידָה' שְׁבַנְפֵּשׁ
 26 שְׁבַכֵּל יוֹמַת הַשָּׁנָה הִיא נַעֲלַמַת, בָּאָה
 27 לִידֵי גִילּוּי וְיֵשׁ לָהּ פְעוּלָה וְהַשְׁפַּעָה הֵן
 28 עַל כָּל חֲלָקֵי הַנְּשִׁמָּה וְהֵן עַל הַנְּהַגַת
 29 הָאָדָם כְּפּוּעַל. וְלָכֵן אוֹמְרִים אֲזַי
 30 בְּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת
 31 מִמַּעֲמַקִּים קְרָאֲתִיד הַיְוָי,
 32 מִמַּעֲמַקִּים דִּיִּקָּא, הַפְּסוּק מוֹרִיק
 33 וְאוֹמֵר "מִמַּעֲמַקִּים" בְּלִשׁוֹן רַבִּים
 34 לְהוֹרוֹת שְׁמִדּוּר עַל עוֹמֵק לַפְּנִים
 35 מִעוֹמֵק דִּקָּאֵי שֶׁהוֹנוּהָ עַל בְּחִינַת
 36 עוֹמֵקָא דְּכוּלָּא וְעוֹמֵקָא
 37 דְּבִירָא, עוֹמֵק הַכּוֹל וְעוֹמֵק הַבּוֹר,
 38 עֵינִין פְּנִימֵי שְׁבִדּוּךְ כִּלְל הוּא גְנוּ
 39 וְנַעֲלַם שְׁנִמְשַׁךְ וּמִתְגַּלָּה עַל-
 40 יְדֵי הַעֲבֹדָה בְּבִחִינַת עוֹמֵק
 41 וּפְנִימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ, שְׁמַגִּיעַ
 42 בְּבִחִינַת עֲצֻמוֹת אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא. וְעַל-יְדֵי-זֶה כֹּאשֶׁר

העבודה היא בהתגלות הכוחות הכי פנימיים והכי עמוקים בנפש נַעֲשָׂה
 44 גַם עֲנִין הַתְּשׁוּבָה שְׁמִתְקַנֶּת כָּל הַפְּגָמִים כּוֹ', וְכַמְּשַׁל⁷⁶
 45 הַנְּהָר הַנְּחָרֵב וְיָבֵשׁ, שֶׁהֵפֵךְ לַחֲרֵבָה וְיָבֵשׁ מִמִּים שְׁשָׁרוּעִין
 46 לְמִלְאוֹתוֹ וְהַמִּים יִמְשִׁיכוּ לְזֵרוּם בּוֹ, חוֹפְרִין בְּעוֹמֵק שֶׁל הַמְּקוּם
 47 שֶׁהִתִּיבֵשׁ בְּמַעֲזֵן וּמְקוֹר הַמִּים
 48 הַנוֹבֵעַ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר
 49 וּמִתְמַלֵּא הַנְּהָר, וְזֶהוּ
 50 מִמַּעֲמַקִּים קְרָאֲתִיד הַיְוָי,
 51 שְׁעַל-יְדֵי בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים,
 52 שְׁנִמְשַׁלָּה לְמְקוֹר הַמִּים בְּעוֹמֵק הָאֲדָמָה
 53 קְרָאֲתִיד לְהִיּוֹת הַמְּשַׁכְתָּ הַיְוָי,
 54 מֵאַחֵר שְׁנִתְגַּלָּה בְּחִינַת
 55 הַמְּקוֹר וְהַמַּעֲזֵן הַנוֹבֵעַ. וְעַל-
 56 דִּרְךָ-זֶה הוּא עֲנִין הַמְּשַׁכְתָּ
 57 בְּחִינַת ה'יְחִידָה' בְּכָל כַּחוֹת
 58 הַנֶּפֶשׁ כִּי כֹאשֶׁר יֵשׁ הַתְּגַלּוֹת מִהַמְּקוֹר
 59 הַעֲמוּק וְהַפְּנִימִי, יֵשׁ לְכַךְ הַשְׁפַּעָה עַל
 60 כָּל חֲלָקֵי הַנֶּפֶשׁ וְהִיא מֵאִירָה גַם אַת
 61 הַכּוֹחוֹת הַחִיצוֹנִים וְהַנְּחוּתִים. אָמְנָם,
 62 אֵי אֶפְשֶׁר לְהִיּוֹת הַתְּחַלַּת
 63 נְבִיעַת הַמַּעֲזֵן מִן הַתְּהוֹם
 64 בְּאוֹפֵן שֶׁל הַתְּרַחֲבוּת, עַל-
 65 דִּרְךָ מֵה שְׁכַתּוֹב⁷⁷ בְּתוֹרָה שְׁבוּמֵן
 66 יְרִידַת הַמַּבּוּל נִבְקָעוּ גוֹ' מַעֲיְנוֹת
 67 תְּהוֹם רַבָּה גוֹ'⁷⁸, וּבִכְתָּב אַחַת
 68 נִהְיִיתָ זְרִימַת מִים אֲדִירָה אֲבַל
 69 בְּהַתְּגַלּוֹת אֹר וְרוּחֵי עוֹמֵק וּפְנִימֵי שֶׁל
 70 ה'יְחִידָה' שְׁבַנְפֵּשׁ אֵי אֶפְשֶׁר שֶׁהַתְּחַלָּה
 71 תְּהִיָּה בְּהַתְּרַחֲבוּת גְּדוּלָה, כִּיּוֹן שְׁאֲזַי
 72 יִהְיֶה אֹר גְּדוּל בְּיוֹתֵר שְׁלֵא
 73 יוּכַל לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּכָלִי, וְלֹא תְּהִיָּה
 74 לוֹ הַשְׁפַּעָה רֵאוּיָה אֶלָּא הַתְּחַלַּת
 75 הַנְּבִיעָה שֶׁל אֹר ה'יְחִידָה' שְׁבַנְפֵּשׁ
 76 הִיא כְּמוֹ הַתְּחַלַּת הַנְּבִיעָה שֶׁל הַמַּעֲזֵן
 77 בְּעוֹמֵק הָאֲדָמָה הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל
 78 טִיפִין טִיפִין (וְאַחֲרֵי-כֵן כִּכֵּל
 79 שִׁישְׁנָה עֲלִיָּה וְהַתְּקַדְמוֹת הוֹלֵךְ
 80 וּמִתְרַחֵב), אֲבַל יָחַד עִם זֹאת
 81 שֶׁהַתְּחַלַּת הַנְּבִיעָה הִיא בְּכַחוֹת מוֹעֲטָה,
 82 הִרִי בְּכָל טִיפָּה וְגַם בְּהֵאֲרָה מוֹעֲטָה
 83 בְּלִבָּר יִשְׁנוּ עֶצֶם הַמַּעֲזֵן,
 84 בְּחִינַת ה'יְחִידָה' שְׁהִיא עֶצֶם הַנֶּפֶשׁ.

(72 לקו"ת שם. 73 לקו"ת תבוא מג, סע"ד. 74 ר"ה שבהערה 16. 75 ראה גם לקו"ת דרושי ר"ה נד, סע"ג. 76 לקו"ת שם, ב. ובכ"מ. 77 נח ז, יא. 78 ראה גם סה"מ תרכ"ו ע' רלט.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְזֶהוּ גַם הַהִפְרָשׁ בֵּין מַמְעַמְקִים קְרָאתִיךָ לְבָכָל לְבִי
 2 דְרָשְׁתִּיךָ⁷⁹, כפי שהובא לעיל בתחילת המאמר שהזוהר שואל: אם די
 3 "ב"בכל ליבי" מדוע יש צורך ב"ממעמקים", ועונה ש"מעמקים" הוא כוונה
 4 מעומק רצון הלב יותר מאשר "בכל ליבי". ונשאלה השאלה, כיון שגם "בכל
 5 ליבי" הוא פנימיות הלב, מה בעצם
 6 ההבדל בין שני העניינים, ועל פי
 7 המבואר לעיל מובן דְבָכָל לְבִי
 8 דְרָשְׁתִּיךָ, שְׂבִזָּה נִקְלָל גַּם
 9 פְּנִימִיּוֹת הַלֵּב (כנ"ל סעיף
 10 ב), הוא אמנם ענין נעלה ביותר ובכל
 11 זאת הרי זה נִקְלָל עֲדֵינִי
 12 בְּעִבּוּדָה דְבָכָל לְבָכָךְ⁸⁰, והוא
 13 עֲנֵנִי גּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין, גורעין
 14 ומפחיתים בהשפעת הנפש הבהמית
 15 ומוסיפין בהשפעתה ופעולתה של
 16 הנפש האלקית, כמבואר לעיל
 17 באריכות, אָבָל הָעֲנֵנִי
 18 דְמַמְעַמְקִים הוא עֲנֵנִי
 19 הָעִבּוּדָה דְבָכָל מֵאֲדָךְ, שלמעלה
 20 מ"בכל נפשך" שזוהי הָעִבּוּדָה
 21 דְבַחֲנִינָה ה'יְחִידָה', והוא עֲנֵנִי
 22 וְדוֹרְשִׁין (שְׁלֹאֲחֵרִי גּוֹרְעִין
 23 וּמוֹסִיפִין).
 24 וְזֶהוּ הָעֵילוּי הַמַּעֲלָה הַיְהִיחוּ
 25 דַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְגַבִּי כָּל
 26 הַשָּׁנָה כּוֹלָה, דָּעַם הָיִיתָ שָׂגַם
 27 כָּכָל הַשָּׁנָה כּוֹלָה אוֹמְרִים
 28 בְּפִרְשָׁה רֵאשׁוֹנָה דְקָרִיאַת־
 29 שְׁמַע כָּכָל מֵאֲדָךְ, שלמעלה
 30 מהעבודה "בכל נפשך" וְגַם
 31 בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה יִשְׁנָה
 32 הָעִבּוּדָה בַּעֲשֶׂרֶת כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ
 33 הַפְּנִימִיִּים, שצומצמים ומותאמים
 34 לאברי הגוף וליכולות של האדם ולא
 35 רק באמצעות ה"יחידה" הנעלית מהם
 36 והיא כוח "מקיף" שלמעלה
 37 מהתלבשות בפנימיות הרי בָּכָל
 38 הַשָּׁנָה כּוֹלָה עֵיקֶר הָעִבּוּדָה
 39 היא בַּכַּחוֹת הַפְּנִימִיִּים,
 40 עִבּוּדָה מְסוּדֶרֶת שְׁעַל־פִּי טַעַם־
 41 וְדַעַת, ומוגבלת לפי כוחו ודעתו של
 42 האדם וְאֵילּוּ בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי

תְּשׁוּבָה עֵיקֶר הָעִבּוּדָה היא בַּעֲצָמוֹת הַנֶּשְׁמָה, בַּחֲנִינָה ה'יְחִידָה', שְׂבִזָּהוּ
 ה'יְחִידָה', והיא עבודה למעלה מטעם ודעת שְׂבִזָּהוּ עֲנֵנִי דְמַמְעַמְקִים
 קְרָאתִיךָ, שבא ממעמקי פנימיות הלב שְׂלֵמְעֵלָה גַּם מֵהָעֲנֵנִי דְבָכָל
 לְבִי דְרָשְׁתִּיךָ, אף שגם זו עבודה מפנימיות הלב כְּמוֹ הָעֵילוּי דְבָכָל
 מֵאֲדָךְ לְגַבִּי כָּכָל לְבָכָךְ וּבָכָל
 נִפְשֶׁךְ, למרות שגם זו עבודה נעלית
 ביותר וְהָעֵילוּי דְדוֹרְשִׁין שהוא
 התקרבות מתוך הריחוק לְגַבִּי
 גּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין. וְעַל זֶה
 נֶאֱמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת סֵתָם,
 כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּזֵּהרָה²⁴ דְּלֹא
 פָּרִישׁ מֵאֵן אֲמָרוּ, שהכתוב לא
 מפרש מי אמר את המזמור הזה אֲלֵא
 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת דְּזַמִּינִן כָּל בְּנֵי
 עַלְמָא לְמִימַר כּוֹ, שמוכנים כל
 בני העולם לומר כִּי הָעִבּוּדָה
 שְׂמֵצַד עֲצָם הַנֶּשְׁמָה יְכוּלִים
 כּוֹלֵם לְבֹא לְזֶה, והיא כְּכוּלֵם
 בְּשׂוּהָ. כִּי אֲצֵל כֹּל יְהוּדִי, ללא יוצא
 מן הכלל, עצם הנשמה היא במצב
 הנעלה הזה וכשהיא מתעוררת ביכולתו
 לעבוד את ה' "ממעמקים", כִּי הַבְּדִילִי
 הַדְּרָגוֹת הֵם בְּעִבּוּדָה בְּכּוֹחוֹת פְּנִימִיִּים
 וגלויים, כפי שהולך ומבאר וְהֵינּוּ
 שְׂבִעְבּוּדָה דְּמוּחַ וְלֵב, הַרִי זֶה
 מְשִׁיג כֶּף וְזֶה מְשִׁיג כֶּף, וכיון
 שיש הבדלים ברמת ובעומק ההשגה
 וממילא יש חילוקים הַבְּדִילִים
 בְּעִבּוּדָה עֲצָמָה, אָבָל בְּעִבּוּדָה
 שְׂמֵצַד בַּחֲנִינָה פְּנִימִיּוֹת וְעוֹמֵק
 הַנֶּפֶשׁ, כּוֹלֵם שְׂוִים, כִּי עֲצָם
 הַנֶּשְׁמָה, היחידה שווה אצל כולם.
 וְעַל־פִּי הָאָמֹר לְעֵיל (סוף
 החיפוש והועקה אל ה' מעצם הנפש
 שְׂלֵמְעֵלָה מְגוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין,
 שְׂבִזָּהוּ גַּם הָעֲנֵנִי דְמַמְעַמְקִים
 שְׂלֵמְעֵלָה מֵהָעֲנֵנִי דְבָכָל לְבִי,
 וְעַל־פִּי הָאָמֹר לְעֵיל (סוף סעיף ז) שְׂבִזָּהוּ גַּם הָעֲנֵנִי דְמַמְעַמְקִים
 דְּדוֹרְשִׁין שְׂלֵמְעֵלָה מְגוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין, שְׂבִזָּהוּ גַּם הָעֲנֵנִי דְמַמְעַמְקִים
 שְׂלֵמְעֵלָה מֵהָעֲנֵנִי דְבָכָל לְבִי, נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַצֶּעֱקָה שְׂמֵצַד הַרִיחֹק כּוֹ, מִן

79) בהבא לקמן - ראה סד"ה שיר המעלות ממעמקים תרד"ע (המשך תער"ב ח"א ס"ע תד ואילך). וראה גם סד"ה זה תרס"ח (סה"מ תרס"ח ס"ע טו ואילך). 80) ואתחנן ו, ה. וראה מאמרי הצ"צ תרט"ו ע' קב.

שבת פרשת האזינו, שבת תשובה, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצֶּעֳקָה שְׁמַצַּד הַרְיָחוֹק כּו', מִן הַמֵּיצַר גּו',
 2 ותחושת הריחוק היא המעוררת את עצם הנפש וְשֶׁל לְבָאֵר גַּם הַקָּשָׁר
 3 שֶׁל ב' מֵאֲמָרֵי הַזֶּהָר עַל הַפְּסוּק שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמָקִים
 4 גּו', הַאֲחֵד - הַמֵּאֲמָר שְׁמִבְאָר הָעִילוּי דְּמַמַּעֲמָקִים לְגַבִּי בְּכָל
 5 לְבִי, וְהַשְּׁנִי - וְהַמֵּאֲמָר שְׁמִבְאָר
 6 שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה לְהַקְבִּיָה
 7 שֶׁהָאֲדָם זָמִין לְמַחְטֵי קַמָּךְ
 8 כּו', מוֹכֵן לַחֲטוּא לַפְּנִיךְ, וּבַתְּחִילת
 9 הַמֵּאֲמָר נִשְׁאַלְהָ הַשְּׁאֵלָה שֶׁלְּכַאוּרָה שֶׁנִּי
 10 הַמֵּאֲמָרִים הַלְלוּ סוֹתוּרִים זֶה לַזֶּה, כִּי
 11 הַאֲחֵד מְדַבֵּר עַל מַעֲלַת עֲבוֹדַת הָאֲדָם
 12 וְהַשְּׁנִי מְדַבֵּר עַל כִּךְ שֶׁהָאֲדָם עֲתִיד
 13 לַחֲטוּא, וּמַעֲתָה מוֹכֵן שְׂאִין זו סְתִירָה
 14 כִּי עֲנִין זֶה שְׁדוּקָא עַל-יְדֵי-זֶה
 15 שֶׁהַתּוֹרָה קִטְרָגָה כְּכִיכּוֹל עַל
 16 הָאֲדָם, נִתְעוֹרֵר הָעֲנִין דְּאָרְךָ אֲפִים (כִּנ"ל סְעִיף
 17 אֲפִים (כִּנ"ל סְעִיף א), הוּא
 18 עַל-דֶּרֶךְ שְׁדוּקָא הָעֲנִין דְּמִן
 19 הַמֵּיצַר גּו' שְׁנוּבַע מִהַרְיָחוֹק
 20 מְעוֹרֵר אֶת הָעֲבוֹדָה שְׁמַצַּד
 21 עֲצָם הַנְּפֶשׁ, בְּחֵינַת
 22 מִמַּעֲמָקִים קְרֵאתִיךָ וְאִם-כֵּן שֶׁנִּי
 23 מֵאֲמָרֵי הַזֶּהָר הַמֵּאֲמָרִים הֵם לַמַּעֲשֶׂה
 24 עֲנִין אֲחֵד - מַעֲלַת הַהִתְקַרְבוּת שֶׁלְּאֲחֵד
 25 הַרְיָחוֹק.
 26 (ט) וְיֵשׁ לְהוֹסִיף, שֶׁהָעֲנִין
 27 דְּמַמַּעֲמָקִים קְרֵאתִיךָ גּו'
 28 שְׁנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַרְיָחוֹק דְּמִן
 29 הַמֵּיצַר גּו', הוּא מוֹדַשׁ בִּיחֹד
 30 בִּיחֹד אֲצֵל אַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 31 הַנִּתְּוֹנִים בְּצָרָה וּבִשְׂבִיָה⁸¹, הֵם
 32 יְהוּדֵי רוּסִיָה (שְׁבֵאוֹתָן שְׁנַיִם הַרְבִּי
 33 הַרְבֵּה לְדַבֵּר אֲדוּרָתָם וְלַעוֹרֵר רַחֲמִים
 34 עֲלֵיהֶם) שְׂאֲצֵלָם נִגְשׁ בִּיחֹד
 35 הָעֲנִין דְּמִן הַמֵּיצַר קְרֵאתִיךָ,
 36 וְאִם כֵּן הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁלֵּהֶם הִיא הַרְבֵּה
 37 יוֹתֵר עֲמוּקָה וְעַל-דֶּרֶךְ מַה שֶׁכָּתַב
 38 אֲדָמוּ"ר הָאֲמָצְעִי⁸² אֲדוּרָת
 39 הָעֲנִי וְאֲבִיוֹן, שְׂאִינוּ צָרִיךְ
 40 הַתְּבוֹנָנוֹת כְּלָל בְּמַעֲמָדוֹ וּמַצְבּוֹ,
 41 אֲלֵא כֹּאֲשֶׁר נִזְכָּר עַל רוֹב
 42 הַדּוּחֶקוֹ בְּעוֹנֵי וְיִסּוּרֵי בְּבִי

43 חֲיֵי וּמְזוֹנֵי, יְלִדִים, בְּרִיאוֹת וּפְתוּסָה אֲזִי יִבְכֶּה בְּמַר נִפְשׁוֹ תִּיכֶף
 44 כּו', וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה בְּנוֹגַע לְבִכְיָה עַל מַעֲמָדוֹ וּמַצְבּוֹ
 45 בְּרוּחָנִיּוֹת שֶׁהֵעִי בְּרוּחָנִיּוֹת הַמּוֹדַע לַמַּצְבּוֹ, לֹא זָקוּק לַהֲתַבּוֹנָנוֹת בְּמַצְבּוֹ
 46 אֲלֵא מַצְטַעַר "מַמַּעֲמָקִים" מִיד שְׁנוֹכֵר בְּכֶךְ. וְזֶהוּ עֲנִין תְּפִלָּה לְעֲנִי,
 47 כְּפִי שְׁמִבְאָר אֲדָמוּ"ר
 48 מִהַר"ש⁸³ טַעֲנַת הָעֲנִי שֶׁמְכּוּחָה
 49 הוּא מִתְּפִלָּה, שֶׁהֵן אָמַת שְׁמַצַּד
 50 סֵדֵר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁל יְרִידַת
 51 הַשֶּׁפַע הָאֱלוּקִי מְדֻרְגָה לְדֻרְגָה שְׁנוֹקֵב
 52 הַלְוִיּוֹת בְּאוֹפֵן דְּמִשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל,
 53 צָרִיךְ לְהִיּוֹת עֲשִׂיר וְעֲנִי, וְהֵעִי
 54 צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת פְּרִסְתּוֹ מִהַעֲשִׂיר אֲבָל
 55 אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ לְעֲנִי
 56 תְּרַעוּמָת כּו' מְדוּעַ הִגִּיעַ
 57 לְחֻלְקוֹ שִׁיחָה דוּחָק הוּא
 58 הָעֲנִי⁸⁴, וּמוֹסִיף, הַרְבִּי מִהַר"ש
 59 וּמִבְּאָר שֶׁהָאֲמַת כֵּן הוּא, וְאִכֵּן
 60 הַצֶּדֶק עִם הָעֲנִי וְהָעֲנִיּוֹת שְׁלוֹ
 61 הִיא מִחֲמַת שְׁבִסְדֵּר
 62 הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת צָרִיךְ לְהִיּוֹת כֵּן,
 63 וְלֹא בְּחֻטָּאוֹ כּו'. אֲמָנָם, לְמִירוֹת
 64 הַחִיסוּרִין הַגְּדוּל שֶׁבְּמַצְבּוֹ שֶׁל הָעֲנִי הִרִי
 65 לַמַּעֲשֶׂה דְּוָקָא עַל-יְדֵי הַמֵּיצַר
 66 וְהַדַּחַק כּו', נַעֲשֶׂה עֲנִי
 67 בְּמִרְחָב יֵה⁶¹, בְּחֵינַת מִרְחָב
 68 הָעֲצָמִי מִרְחָב מוּחַלָּט וְלֹא רַק יַחֲסִי.
 69 וְזֶהוּ גַם מַה שֶׁכָּתוּב⁸⁵ תְּפִלָּה
 70 לְעֲנִי כִּי יַעֲטוּף וּלְפָנַי הַיְוִי
 71 יִשְׁפּוֹף שִׁיחוֹ, שֶׁתְּפִלַּת הָעֲנִי
 72 וּבִקְשָׁתוֹ הִיא שְׂיִוִּכָל לְהִתְקַרֵּב
 73 אֶל הַמֶּלֶךְ, וּבְכַנְשֵׁל - לְהַתְעַלּוֹת מִמַּצְבּוֹ
 74 כְּעֲנִי בִרְעַת וְלַהֲתַקַּרֵּב לְאֱלוּקוֹת
 75 לְעַמּוּד לְפָנַי הַמְּלָךְ עֲצָמוֹ,
 76 מְבִלִּי לְהַתְּפַעֵל מְכָל
 77 הָעֲשִׂירוֹת שֶׁבְּהִיכָל הַמְּלָךְ
 78 וְלְהַסְתַּפֵּק בְּכֶךְ, כְּפִי שְׁנוּחָה מִי
 79 שְׁנַמַּצָּא בְּדֻרְגָה נְמוּכָה וּמְפִנָּה אֶת

(81) ראה גם סד"ה תקעו דיום ב' דר"ה (תורת מנחם - התוועדויות חלק מח ס"ע 13). (82) דרך חיים ה, ד. (83) סה"מ תרכ"ז ע' תלא. וראה גם ד"ה ושאתם פ"ח (תורת מנחם - התוועדויות חלק מח ע' 110). (84) סה"מ שם ע' תלב. (85) תהלים קב, א. וראה כתר שם טוב סצ"ז.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

10 תפלתם בעצמותו יתברך כו', ופועלים אשר מלכות
 11 הרשעה שרודפת אותם ומציקה להם בעשן תכלה⁸⁷, ותקוים
 12 הפקשה שמבקשים בתפילות ראש השנה ויום הכיפורים ויבן תן כבוד
 13 הוי' לעמך, תהלה ליראיך ותקנה טובה לדורשיך, ופתחון
 14 פה למיתלים לך כו', עד
 15 צמיחת גרן לדוד עבדך⁸⁷,
 16 בכיאת משיח צדקנו בקרוב
 17 ממש שאו יהיה ה"מרחב" העצמי
 18 המוחלט.

1 תשומת ליבו לדברים שעם כל מעלתם הם דברים חיצוניים ביחס למלך עצמו
 2 כי אם אלא כל רצונו הוא להיות יחד עם המלך בעצמו, בבחינת
 3 ישראל ומלכא בלחודוהי⁸⁶ בני ישראל והמלך הקדוש-בירוק-הוא
 4 לבדם, מבלי נתינת מקום ותשומת לב לענינים אחרים.

5 ועל-דרך-זה בנוגע לאחינו
 6 בני ישראל הנמצאים בצרה 1 המלך ולהסתפק בכך, כי אם להיות יחד עם
 7 ובשביה, כנזכר לעיל שמצד 2 המלך, בבחינת ישראל ומלכא בלחודוהי⁸⁶.
 8 המיצר כו', דווקא בגלל הריחוק 3 ועל-דרך-זה בנוגע לאחינו בני ישראל
 9 שנובע מהדחוק והמיצר מגעת 4 הנמצאים בצרה ובשביה, שמצד המיצר כו',

5 מגעת תפלתם בעצמותו יתברך כו', ופועלים אשר מלכות הרשעה בעשן תכלה⁸⁷, ותקוים הפקשה ויבן
 6 תן כבוד הוי' לעמך, תהלה ליראיך ותקנה טובה לדורשיך, ופתחון פה למיתלים לך כו', עד צמיחת גרן
 7 לדוד עבדך⁸⁷, בכיאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

(86) ראה זח"ג לב, א. 87) תפלת ר"ה ויוהכ"פ.

המשך ביאור למס' פסחים ליום ראשון עמ' ב

36 דילף - שלומד גזירה שוה, עון עון מנותר, שנאמר בפיגול (ויקרא ז
 37 יה) ויהפש האכלת ממנו עונה תשא' ונאמר בנותר (שם טו ח) וְאֶכְלִיו
 38 עונו ושא' / עונה' עונו' באו ללמד גזירה שוה, כשם שהנותר
 39 מבשר הקרבן טעון עיבור צורה, גם פיגול טעון עיבור צורה. ולכן
 40 פסח שנשחט ונודע שמשכו בעליו ידיהם, או נטמאו או מתו,
 41 ממתנינים עד שתעובר צורתו ורק אחרי כן יצא לבית השריפה.
 42 ומוכיחה הגמרא. דאי לא תימא הכי - שאם לא תאמר שטעמו של
 43 רבי ישמעאל שגם קרבן שפסולו בגופו טעון עיבור צורה, אלא
 44 תאמר שטעמו הוא שאין צריך עקירה, אכן מובן שבאופן שבעלי
 45 הקרבן משכו ידיהם או מתו, קרבנם נעשה שלמים מאליו ופסולו
 46 משום דבר אחר ולכן לא ישרף מיד, אולם לגבי האופן של נטמאו
 47 בעלים, שעדיין מוטלת עליהם חובת קרבן פסח ואין בהמתם
 48 נעשית שלמים בלי עקירת שם 'פסח', מאי איכא למימר - איך
 49 נבאר לגביו את דברי רבי ישמעאל שהקרבן טעון עיבור צורה, הא
 50 ודאי בעי עקירה של שם 'פסח' מהקרבן כדי להחשיבו 'שלמים',
 51 וכפי דאמר רבי חי'א בר נמדיא נורקה מפ'י חנוכה בגון שהיו בעלים
 52 ממאי מת נגדחו לפסח שני. ומאחר שרבי ישמעאל כלל יחד את
 53 האופן של משיכת ידי הבעלים והאופן של מיתה, יחד עם האופן
 54 של טומאה, משמע שבכל האופנים תעובר צורתו, ואפילו קרבן
 55 שפסולו בגופו ונטמאו בעלים טעון עיבור צורה. נמצא שאין טעמו
 56 של רבי ישמעאל משום שאין צריך עקירה אלא שסובר כתנא דבי
 57 רבה בר אבאה שאפילו פסולו בגופו טעון עיבור צורה, ותירצו של
 58 רב אשי נדחה.
 59 הגמרא חזרת לתירוץ הקודם. מסיקה הגמרא: אלא מחזורתא -
 60 ברור הדבר, כדעשי מעיקרא - כפי התירוץ שתיירך רב יוסף בריה
 61 דרב סלא חסידא בתחילה. כלומר, רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן
 62 בן ברוקה סובר שקרבן הפסול בגופו טעון עיבור צורה, והבביתא
 63 ששנינו בה שקרבן פסח שנשחט ונודע שמתו בעליו או משכו
 64 ידיהם ישרף מיד, דעת יוסף בן חונאי היא, וטעמו מפני שהקרבן
 65 נעשה שלמים מאליו בלי עקירה, וכששחטו 'לשם פסח' הרי זה
 66 קרבן אחר שנשחט לשם פסח ופסולו בגופו, ודעתו היא שקרבן
 67 הפסול בגופו אינו טעון עיבור צורה.

1 אמר התנא בבביתא ישרף מיד כדן קרבן שנפסל ופסולו
 2 ובפסוטי - אבל לגבי פטור מחטאת, סבר לה - סובר יוסף בן חונאי
 3 כרבי יהושע, שהטועה בדבר מצוה פטור. ולפי דעה זו נשנה הדין
 4 במשנתנו שהשוחט בשבת פטור כיון שטעה בדבר מצוה,
 5 ובבביתא השנויה על המשנה הוסיף התנא ואמר שאם אירע כך
 6 בחול 'ישרף מיד', כיון שקרבן שאינו פסח הנשחט 'לשם פסח',
 7 פסול בגופו.
 8 הגמרא מביאה תירוץ אחר לסתירה בין רב לבין התנא בבביתא:
 9 רב אשי אמר, רב שהכשיר קרבן אשם שניתק לרעה ונשחט סתם,
 10 אכן סובר שאין צריך עקירה, וכדעה זו סובר אף התנא במשנתנו
 11 שכן תנא זה של משנתנו דאמר - סובר כרבי ישמעאל בנו של רבי
 12 יוחנן בן ברוקה. דתניא, רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה
 13 אומר, שחטו ואת הפסח ונודע שמשכו בעלים ידיהם ממנו או מתו
 14 או נטמאו, אם חל בשבת ויש שהות ביום עד שעת השחיטה שבו
 15 יכול היה השוחט לידע אם משכו בעלים את ידיהם, או שפחו, או
 16 שנטמאו, אין השוחט נחשב טועה בדבר מצוה אלא שגג ותייב
 17 חטאת, וכשחל בחול תעובר צורתו של הקרבן ויוצא לבית השריפה.
 18 מברר רב אשי: מאי טעמא, של רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן
 19 ברוקה שסובר שהקרבן טעון עיבור צורה, לא משום שסובר דלא
 20 בעי עקירה, וקרבן פסח שבעליו משכו ידיהם, מתו או נטמאו,
 21 נעשה מאליו שלמים ואין פסולו בגופו אלא משום 'דבר אחר'
 22 שהקריבוהו אחר תמיד של בין הערבים, ולפיכך לא יצא לבית
 23 השריפה עד שתעובר צורתו.
 24 סיכום התירוץ של רב אשי: רב והתנא במשנה סוברים כרבי
 25 ישמעאל בנו של רבי יוחנן ברוקה החולק על התנא בבביתא. לפי
 26 דעתם קרבן פסח שמתו בעליו נעשה שלמים מאליו, ושחיטתו
 27 בזמן הקרבת הפסח פוסלתו רק משום 'דבר אחר' ותעובר צורתו.
 28 ואילו לדעת התנא בבביתא קרבן פסח שמתו בעליו שם 'פסח'
 29 עליו עד שיעקר שמו ממנו, ושחיטתו בזמן הקרבת הפסח פוסלתו
 30 בגופו וישרף מיד.
 31 דוחה הגמרא: ממאי - מנין לך שרבי ישמעאל סובר שאין צריך
 32 עקירה, דילמא - יתכן שטעמו שאין שורפים מיד משום דסבר לה
 33 כתנא דבי רבה בר אבאה, דאמר, אפילו פיגול - קרבן שאחת
 34 מארבע עבודותיו ושחיטתו, קבלת דמו, הולכת דמו, זריקת דמו
 35 נעשתה במחשבת פיגול ופסולו בגופו, נמי בעי עיבור צורה. וטעמו